

**EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE
FAKULTA HOSPODÁRSKEJ INFORMATIKY**

Evidenčné číslo: 103005/B/2014/3700596779

**ANALÝZA EKONOMICKEJ AKTIVITY
OBYVATEĽSTVA NA SLOVENSKU ZA ROKY
2007 AŽ 2012**

Bakalárska práca

2014

Veronika Horínková

**EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE
FAKULTA HOSPODÁRSKEJ INFORMATIKY**

**ANALÝZA EKONOMICKEJ AKTIVITY
OBYVATEĽSTVA NA SLOVENSKU ZA ROKY
2007 AŽ 2012**

Bakalárska práca

Študijný program: Účtovníctvo

Študijný odbor: 6209 Účtovníctvo

Školiace pracovisko: Katedra štatistiky

Vedúci záverečnej práce: Ing. Zuzana Sarvašová

Bratislava 2014

Veronika Horínková

Čestné vyhlásenie

Čestne vyhlasujem, že záverečnú prácu som vypracovala samostatne a že som uviedla všetku použitú literatúru.

Dátum:

.....

Pod'akovanie

Ďakujem mojej vedúcej záverečnej práce Ing. Zuzane Sarvašovej za odborné vedenie a cenné rady pri vypracovaní bakalárskej práce.

ABSTRAKT

HORÍNKOVÁ, Veronika: *Analýza ekonomickej aktivity obyvateľstva na Slovensku za roky 2007 až 2012*. – Ekonomická univerzita v Bratislave. Fakulta hospodárskej informatiky; Katedra štatistiky. – Vedúci záverečnej práce: Ing. Zuzana Sarvašová. – Bratislava: FHI EU, 2014, 47 s.

Cieľom záverečnej práce je analyzovať vývoj pracovného potenciálu, ekonomickej aktivity obyvateľov, zamestnanosti a nezamestnanosti na Slovensku v stanovených rokoch. Práca je rozdelená do 4 kapitol. Obsahuje 15 grafov a 9 tabuliek. Prvá kapitola je venovaná charakteristike trhu práce, subjektom trhu práce a politike zamestnanosti. Porovnáva stav ukazovateľov a stratégiu zamestnanosti na Slovensku a v Európskej únii.

V ďalšej časti sa charakterizuje cieľ práce a metódy zisťovania, konštrukcia jednotlivých ukazovateľov, spôsob ich výpočtu a interpretácia.

Záverečná kapitola sa zaoberá zobrazením zmien vo vývoji jednotlivých ukazovateľov formou tabuliek a grafov a ich interpretáciou.

Výsledkom riešenia danej problematiky je porovnanie vývoja ukazovateľov trhu práce na základe vybraných faktorov.

Kľúčové slová:

pracovný potenciál, ekonomicky aktívne obyvateľstvo, ekonomicky neaktívne obyvateľstvo, zamestnanosť, nezamestnanosť

ABSTRACT

HORÍNKOVÁ, Veronika: *Analysis of economic activity of the population of Slovakia for the years 2007 to 2012.* – University of Economics in Bratislava. Faculty of Economic informatics; Department of Statistics. – Final thesis coordinator: Ing. Zuzana Sarvašová. – Bratislava: FEI UE, 2014, 47 p.

The aim of the thesis is to analyse the development of the labour potential, economic activity of the population, employment and unemployment in Slovakia in stated years. The thesis is divided into four chapters. It contains 15 graphs and 9 tables. The first chapter is devoted to the characteristics of the labour market, subjects of the labour market and employment policy. It compares the status of the indicators and employment strategy in Slovakia and the European Union.

The next section describes the aim of the thesis and survey methods, the construction of individual indicators, methods of their calculation and interpretation.

The final chapter deals with the representation of changes in the development of individual indicators in the form of tables and graphs and their interpretation.

The result of solving the issue is a comparison of the development of labour market indicators on the basis of selected factors.

Keywords:

labour potential, economic active population, economic inactive population, employment, unemployment

O B S A H	str.
Úvod	8
1 Súčasný stav riešenej problematiky doma a v zahraničí	9
1.1.1 Štruktúra pracovného potenciálu	10
1.1.2 Politika zamestnanosti a politika trhu práce	11
1.2 Súčasný stav v Slovenskej republike	12
1.2.1 Vývoj ukazovateľov	12
1.2.2 Politika zamestnanosti	15
1.3 Súčasný stav v Európskej únii	16
1.3.1 Vývoj ukazovateľov	16
1.3.2 Stratégia zamestnanosti	18
2 Cieľ práce	20
3 Metodika práce a metódy skúmania	21
3.1 Meranie ekonomickej aktivity, zamestnanosti a nezamestnanosti	21
3.1.1 Extenzitné ukazovatele	21
3.1.2 Intenzitné ukazovatele	24
3.2 Štatistické porovnávanie	27
4 Výsledky práce a diskusia	28
4.1 Vývoj pracovného potenciálu	28
4.2 Vývoj ekonomickej aktivity obyvateľov	29
4.3 Vývoj zamestnanosti	35
4.4 Vývoj nezamestnanosti	39
Záver	45
Zoznam použitej literatúry	47

Úvod

Využitie pracovných síl je významným zdrojom ekonomického rastu a prosperity každej krajiny. Početnosť pracovných síl, ich rozmiestnenie a štruktúra závisí predovšetkým od demografického vývoja. Ekonomická aktivita charakterizuje ekonomické postavenie obyvateľov, zaraďuje ich medzi osoby zamestnané, nezamestnané alebo ekonomicky neaktívne. Stupeň ekonomickej aktivity závisí na rôznych faktoroch. K najdôležitejším patria veľkosť skupiny osôb v produktívnom veku, vekové zloženie tejto skupiny, počet osôb pripravujúcich sa na budúce povolanie a tiež počet osôb v poproduktívnom veku.

Štatistika ekonomicky aktívneho obyvateľstva, zamestnanosti a nezamestnanosti poskytuje informácie o zdrojoch pracovných síl a o rozsahu v akom sú využívané alebo využívané nie sú. Tieto informácie sú zároveň dôležité pre hodnotenie stavu ekonomiky ako aj pre ďalšie prognózovanie ekonomického vývoja. Na základe týchto ukazovateľov možno analyzovať fungovanie trhu práce, hospodársku situáciu krajiny a prispôbovať hospodársku a sociálnu politiku štátu konkrétnemu vývoju a tým zmierniť možné dopady na jednotlivé skupiny obyvateľstva najmä v sociálnej oblasti. Dôležitým ukazovateľom je najmä miera nezamestnanosti, ktorá je využívaná ako jeden z hlavných ukazovateľov stavu národného hospodárstva a meniacich sa ekonomických podmienok. Podľa miery nezamestnanosti štát posudzuje vážnosť ekonomického poklesu a situácie v sociálnej oblasti. Veľkú pozornosť tiež treba venovať dlhodobej nezamestnanosti, ktorá je vážnym problémom najmä na Slovensku. Skupina dlhodobo nezamestnaných osôb postupne stráca svoje odborné schopnosti a pracovné návyky a je veľmi ťažko uplatniteľná na trhu práce. Vysoká miera nezamestnanosti takisto zaťažuje štátny rozpočet vo forme sociálnych dávok, ktoré musí štát vyplácať nezamestnaným.

V práci sa zaoberáme analýzou vývoja jednotlivých ukazovateľov trhu práce v stanovených rokoch. Prvá časť práce je venovaná charakteristike a fungovaniu trhu práce, opisuje politiku zamestnanosti a aktívne opatrenia na trhu práce, porovnáva vývoj ukazovateľov a stratégiu zamestnanosti na Slovensku a v Európskej únii. V ďalšej časti sú stanovené ciele práce a metódy porovnávaní, charakterizovali sme jednotlivé ukazovatele, ich význam a spôsob výpočtu. V poslednej časti sú prezentované a interpretované výsledky zisťovania, ktoré sme stručne zhrnuli v závere práce.

1 Súčasný stav riešenej problematiky doma a v zahraničí

Trh práce predstavuje súčasť trhového hospodárstva, prostredníctvom ktorého sa realizuje rovnováha medzi ponukou a dopytom na tomto trhu. Zaraďujeme ho k trhom výrobných faktorov, pretože práca je jeden z hlavných faktorov ekonomiky. Jadro trhu práce tvorí dopyt, t. j. potreba pracovných síl, ktorý je determinovaný správaním sa zamestnávateľov a na druhej strane ponuka práce, t. j. disponibilné pracovné zdroje. Na trh práce vstupujú tri základné subjekty. Domácnosti vystupujú na strane ponuky pracovnej sily, podniky a štát tvoria dopyt po práci, pričom štát zároveň vytvára podmienky na pracovnom trhu.¹

Trh práce je špecifický tým, že práca je spojená s osobnosťou človeka. Očakáva sa, že zabezpečí ekonomiku pracovnými silami v požadovanej štruktúre, ktoré sú potrebné pre pracovný proces a produkciu. Na druhej strane pracovné sily musia byť zabezpečené pracovnými príjmami v miere, v akej sa podieľali na produkcii. Na strane ponuky práce vystupujú jednotlivci a domácnosti. Ponuku práce ovplyvňujú mnohé faktory ako počet obyvateľstva, podiel práceschopného obyvateľstva, dĺžka pracovného času, produktivita práce, cena práce – mzda, ako aj ochota a schopnosť jednotlivcov ponúkať svoju prácu. Ich hlavným cieľom je získať prácu primeranú ich kvalifikácii a schopnostiam a zároveň za ňu získať čo najvyššiu mzdu. Ponuka práce pozostáva z kvantitatívnej dimenzie, ktorá vyjadruje koľko práce sa ponúka a kvalitatívnej dimenzie, ktorá predstavuje kvalifikáciu pracovných síl. Ponuku práce determinujú najmä štruktúra obyvateľstva a domácnosti a nasledujúce faktory:

- reálne mzdy – ich súčasná a očakávaná úroveň
- demografická skladba – stav, štruktúra a vývoj osôb v produktívnom veku, štruktúra pohlavia
- profesijná štruktúra – pracovné sily, ktoré ovládajú dané profesie
- mobilita pracovnej sily – ochota vykonávať prácu mimo svojho bydliska a rodiny, závisí od hlavne od ekonomických podmienok v mieste výkonu práce, dopravných možností a životných nákladov
- kvalita pracovnej sily – kvalifikovanejšia pracovná sila má vyššie nároky na mzdy a na pracovné podmienky

¹ LUKÁČIK, J. a kol. 2013. *Hospodárska politika: Teória a prax*. Bratislava : Sprint 2, 2013. s. 219-220. ISBN 978-80-89393-86-2.

- špecifické skupiny – časť práceschopného obyvateľstva v produktívnom veku, ktoré sa rozhodne, že nebude pracovať alebo nemôže pracovať (napr. osoby, ktoré sa pripravujú na povolanie, ženy na materskej dovolenke, ženy v domácnosti, ktoré sa nezapájajú do pracovného procesu, zdravotne postihnutí obyvatelia).²

Podniky určujú dopyt po práci. Dopyt po práci zahŕňa počet pracujúcich ako aj počet voľných ponúkaných pracovných miest. Na dopyt najviac vplýva cena práce – mzda, ktorá znamená pre podnik náklad. Ďalej je to makroekonomické prostredie, hospodársko-politické opatrenia (nástroje fiškálnej, monetárnej, sociálnej a zahraničnoobchodnej politiky). Zamestnávateľia sa taktiež rozhodujú podľa dostupnosti a cien ostatných výrobných faktorov a možnosťou ich substitúcie. Ponuka práce a dopyt po nej reagujú na cenu práce. Rovnováha na trhu práce vzniká pri rovnovážnej mzde a pri určitom množstve práce.³

1.1.1 Štruktúra pracovného potenciálu

Pracovný potenciál obyvateľstva je do veľkej miery ovplyvnený celkovým demografickým vývojom. Netvorí ho celé obyvateľstvo, ale len tá časť, ktorá je schopná práce. Pre analýzu vývoja celkového pracovného potenciálu sú dôležité vzájomné proporcie troch zložiek obyvateľstva a to obyvateľstva v predproduktívnom, produktívnom a v poproduktívnom veku. Za produktívny vek v Slovenskej republike považujeme vek 15 až 62 rokov. Dolná hranica je daná dĺžkou povinnej školskej dochádzky a horná hranica vznikom nároku na dôchodok. Osoby mladšie ako 15 rokov tvoria obyvateľstvo v predproduktívnom veku, predstavujú budúce zdroje pracovných síl. Obyvateľstvo v poproduktívnom veku, ktoré ešte pracuje, predstavuje dodatočné zdroje pracovných síl. Okrem vekovej skladby vplýva na pracovné zdroje a hlavne na ich kvalitu dosiahnutý stupeň vzdelania.⁴

² RIEVAJOVÁ, E. a kol. 2012. *Trh práce a politika zamestnanosti*. Bratislava : Vydavateľstvo EKONÓM, 2012. s. 11-26. ISBN 978-80-225-3544-1.

³ RIEVAJOVÁ, E. a kol. 2012. *Trh práce a politika zamestnanosti*. Bratislava : Vydavateľstvo EKONÓM, 2012. s. 28-34. ISBN 978-80-225-3544-1.

⁴ KONTŠEKOVÁ, O. a kol. 2000. *Základy hospodárskej štatistiky*. Bratislava : Vydavateľstvo EKONÓM, 2000. s. 55. ISBN 80-225-1210-9.

Tú časť obyvateľstva, ktorá sa uplatňuje v konkrétnej práci v rôznych sektoroch národného hospodárstva, považujeme za reálne pracovné sily a tvorí tzv. ekonomicky aktívne obyvateľstvo. Patria sem všetky zamestnané osoby ako aj nezamestnaní, ktorí momentálne nepracujú, ale chcú pracovať a aktívne si hľadajú prácu. Medzi ekonomicky aktívne obyvateľstvo zahŕňame všetky osoby oboch pohlaví, ktoré v priebehu vykazovaného obdobia predstavovali disponibilnú pracovnú silu. Základnú zložku ekonomicky aktívneho obyvateľstva tvoria pracujúce osoby, ktoré v priebehu sledovaného obdobia pracovali ako platené zamestnané osoby alebo sebazamestnané osoby. Druhú časť ekonomicky aktívneho obyvateľstva tvoria nezamestnané osoby, ktoré sú bez práce, prácu si aktívne hľadajú a sú pripravené nastúpiť do práce obvykle do 14 dní. Pri hodnotení nezamestnanosti je potrebné rozlišovať registrovaných nezamestnaných na úradoch práce a neregistrované nezamestnané osoby.⁵

Rozdiel medzi pracovnými zdrojmi a ekonomicky aktívnou časťou predstavuje ekonomicky neaktívne obyvateľstvo. Za ekonomicky neaktívne obyvateľstvo považujeme všetky osoby bez ohľadu na vek, ktoré nespĺňajú definíciu ekonomicky aktívneho obyvateľstva. Ekonomická neaktivita môže byť daná z objektívnych a zo subjektívnych príčin. Ekonomicky neaktívni z objektívnych dôvodov sú deti v predškolskom veku, žiaci a študenti, ktorí navštevujú vzdelávacie inštitúcie, starobní dôchodcovia, chorí alebo invalidní. Ekonomicky neaktívni zo subjektívnych dôvodov sú osoby v domácnosti, ktoré sa starajú o deti alebo rodičov, rentieri, osoby v produktívnom veku finančne nezabezpečené a neochotné pracovať. Za ekonomicky neaktívnych sa považujú aj osoby v produktívnom veku, ktoré nepracujú a nespĺňajú súčasne všetky tri podmienky definície nezamestnanosti.⁶

1.1.2 Politika zamestnanosti a politika trhu práce

Cieľom politiky zamestnanosti je dosiahnutie rovnováhy medzi ponukou a dopytom po práci. Na makroekonomickej úrovni je zameraná na odstránenie príčin nadmernej nezamestnanosti a závisí od celkovej hospodárskej politiky štátu. Regionálna politika

⁵ KONTŠEKOVÁ, O. a kol. 2000. *Základy hospodárskej štatistiky*. Bratislava : Vydavateľstvo EKONÓM, 2000. s. 58-60. ISBN 80-225-1210-9.

⁶ JÍLEK, J. a kol. 2005. *Nástin sociálněhospodářské statistiky*. 2. vyd. Praha : Vysoká škola ekonomická v Praze, Nakladatelství Oeconomica, 2005. s. 37. ISBN 80-245-0840-0.

zamestnanosti rieši existujúcu nerovnováhu na pracovnom trhu, zameriava sa na riešenie konkrétnych situácií.

Politika zamestnanosti je orientovaná najmä na:

- rozvoj infraštruktúry trhu práce - zabezpečuje sprostredkovateľské a poradenské služby, informuje o voľných pracovných miestach a o uchádzačoch o prácu
- podporu vytvárania nových pracovných miest – finančné podpory na nové pracovné miesta pre zamestnávateľov alebo začínajúcich podnikateľov
- zvýšenie adaptability pracovnej sily – organizovanie a podpora rekvalifikačných programov
- zabezpečenie životných podmienok nezamestnaných osôb – dávky a podpory v nezamestnanosti.⁷

Politika trhu práce, ktorej priority určuje Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR, je súčasťou politiky zamestnanosti. V rámci politiky trhu práce sa financujú dve časti. Prvou je pasívna politika trhu práce, kde zaraďujeme podporu v nezamestnanosti a odvody do poisťovní za evidovaných nezamestnaných. Druhou sú aktívne opatrenia trhu práce, ktoré sa zameriavajú na zaradenie nezamestnaných osôb do zamestnania, alebo na udržanie zamestnanosti. Medzi aktívne nástroje trhu práce patrí najmä rekvalifikácia, podpora vytvárania nových pracovných miest, podpora zamestnávania osobitných skupín občanov, podpora na udržanie pracovných miest, podpora prevádzky pracovných miest, podpora vypracovania projektov na oživenie zamestnanosti, podpora zamestnávania občanov so zmenenou pracovnou schopnosťou, poskytovanie poradenstva.⁸

1.2 Súčasný stav v Slovenskej republike

1.2.1 Vývoj ukazovateľov

Podľa údajov Štatistického úradu SR za tretí štvrt'rok roku 2013 bola celková miera ekonomickej aktivity obyvateľstva 59,3 %, pričom u mužov dosahovala 68 % a u žien

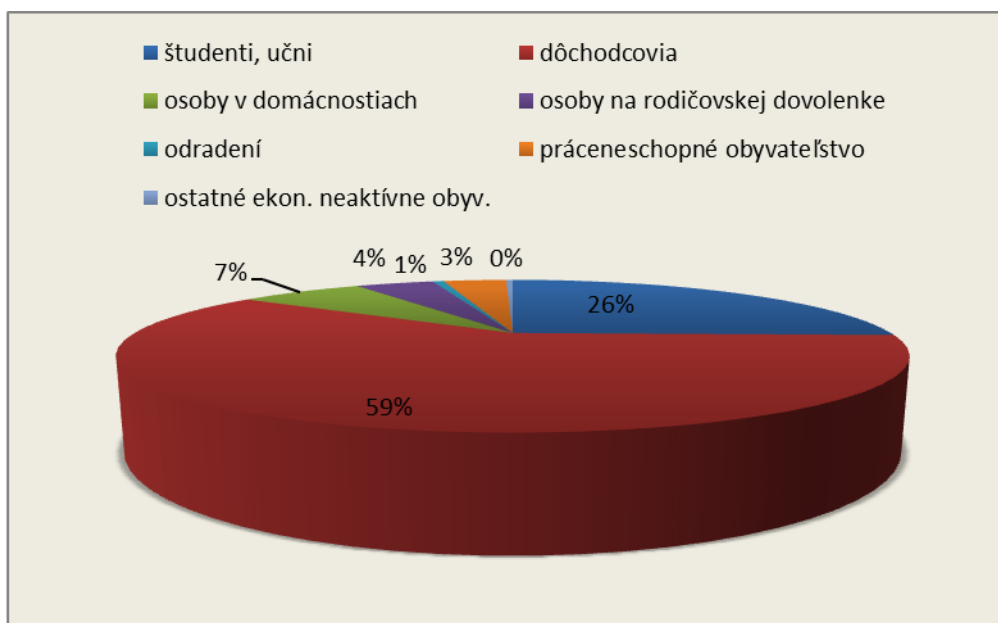
⁷ RIEVAJOVÁ, E. a kol. 2012. *Trh práce a politika zamestnanosti*. Bratislava : Vydavateľstvo EKONÓM, 2012. s. 176. ISBN 978-80-225-3544-1.

⁸ LUKÁČIK, J. a kol. 2013. *Hospodárska politika: Teória a prax*. Bratislava : Sprint 2, 2013. s. 222-226. ISBN 978-80-89393-86-2.

51,2 %. Z hľadiska veku najviac ekonomicky aktívnych bolo vo vekovej skupine 35-39 rokov, pričom najväčší počet ekonomicky aktívnych obyvateľov mal ukončené úplné stredné odborné vzdelanie.

Celkový počet ekonomicky neaktívnych osôb od 15. roku predstavoval 1 863,9 tisíc, z čoho najväčšiu časť tvorili dôchodcovia.

Graf č. 1 Štruktúra ekonomicky neaktívneho obyvateľstva za 3. štvrťrok 2013

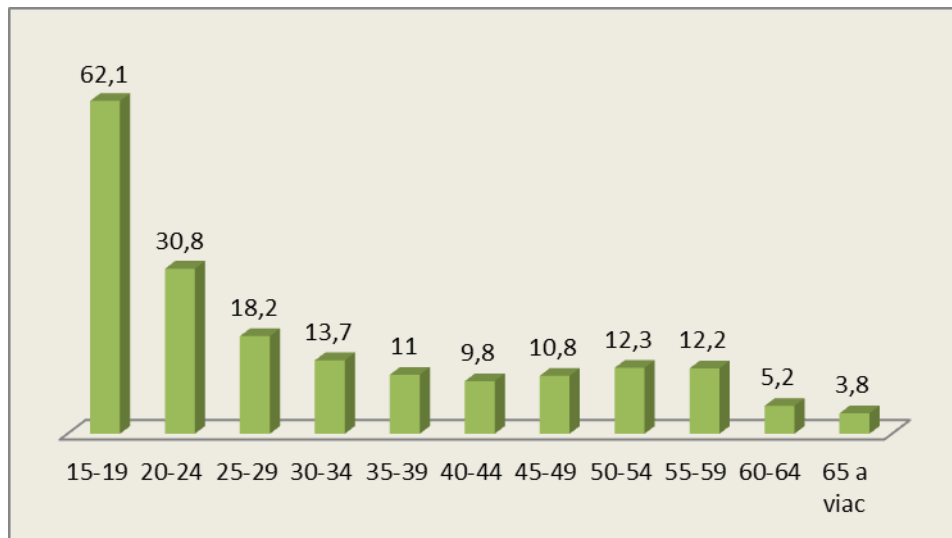

Zdroj: Slovstat, vlastné spracovanie

Miera zamestnanosti vo veku 15-64 dosiahla v 3. štvrťroku 2013 hodnotu 60 %, u mužov 66,5 % a u žien 53,5 %. Najväčší podiel zamestnaných tvorili osoby s ukončeným vysokoškolským vzdelaním 2. stupňa, najnižší podiel osoby s ukončeným základným vzdelaním.

Celkový počet nezamestnaných obyvateľov bol 382 tisíc, miera nezamestnanosti dosiahla 14,1 %. U mužov predstavovala miera nezamestnanosti 13,7 %, u žien 14,5 %. Najväčší podiel tvorili nezamestnaní vo veku 15-24 rokov. Z hľadiska dosiahnutého vzdelania osoby s ukončeným základným vzdelaním tvorili až 42,7 % nezamestnaných.

Graf č. 2 Miera nezamestnanosti podľa vekových skupín v % za 3. štvrťrok 2013

Zdroj: Slovstat, vlastné spracovanie

Na Slovensku je trh práce charakteristický najmä vysokým podielom nezamestnaných osôb. Miera nezamestnanosti je dlhodobo vysoká, preto patrí medzi najväznejšie problémy. Historicky najnižšia miera nezamestnanosti (9,6 %) bola v roku 2008. S nástupom globálnej krízy začala opäť rásť. Za ešte negatívnejšie ukazovatele treba považovať mieru dlhodobej nezamestnanosti a nezamestnanosť mladých ľudí. Na Slovensku je podiel dlhodobej nezamestnanosti alarmujúci, až 63,9 % zo všetkých nezamestnaných je nezamestnaných dlhšie ako 1 rok. Najrizikovejšiu skupinu z dlhodobo nezamestnaných tvoria mladí ľudia a nízkokvalifikovaná pracovná sila. Dlhodobá nezamestnanosť bola nižšia iba v období rokov 2005 – 2008, kedy Slovensko dosahovalo vysoký rast HDP, napriek tomu bola jedna z najvyšších v Európskej únii. Medzi dlhodobo nezamestnanými osobami sú aj osoby, ktoré sú niekoľko rokov bez zamestnania a je pre nich náročné prispôsobiť sa súčasným požiadavkám pracovného trhu. Ich kvalifikácia, schopnosti a zručnosti sa často nezhodujú s tými, ktoré požadujú zamestnávateľia. Ďalšou príčinou vysokej dlhodobej nezamestnanosti je nízky dopyt po práci, ktorý je dlhodobo nižší ako v ostatných krajinách. Pre staršiu generáciu je tiež charakteristická nízka pracovná mobilita, neochota dochádzať za prácou, prípadne sa za ňou presťahovať. Ďalším výrazným problémom na Slovensku je nezamestnanosť mladých ľudí, ktorá sa najviac prejavuje u absolventov škôl, najmä absolventov stredných škôl. Táto nezamestnanosť je

tiež spojená s dlhodobou nezamestnanosťou, viac ako 35 % dlhodobo nezamestnaných má menej ako 30 rokov.⁹

1.2.2 *Politika zamestnanosti*

Slovensko si stanovilo za cieľ zvýšiť mieru zamestnanosti vo veku 20-64 rokov do roku 2020 na 72 %. Vláda SR sa zaviazala vykonať potrebné kroky na zlepšenie výkonnosti trhu práce. Hlavnými opatreniami sú reforma sociálnych dávok, zlepšenie ich adresnosti, účinnejšia podpora znevýhodnených uchádzačov. K rozvoju podnikania a vytvoreniu pracovných miest by mali prispieť aj opatrenia na zlepšenie podnikateľského prostredia, modernizácia infraštruktúry a zefektívnenie verejnej správy. V rámci operačného programu „Zamestnanosť a sociálna inklúzia“ sa realizujú projekty na podporu vzniku pracovných miest pre uchádzačov do 29 rokov, ktoré sú financované z Európskeho sociálneho fondu. V rámci operačného programu „Konkurencieschopnosť a hospodársky rast“ sa realizujú projekty na podporu malých a stredných podnikov, v rámci ktorých je podmienkou podpora zamestnávania mladých ľudí do 29 rokov. V ďalších rokoch by malo byť podporené zamestnávanie aj starších uchádzačov nad 50 rokov. V prípade dlhodobej nezamestnanosti patrí medzi hlavné prekážky na zlepšenie situácie nesúlad vzdelávania s potrebami trhu práce a daňovo-odvodové zaťaženie nízkopríjmových pracujúcich. Problém daňovo-odvodového zaťaženia sčasti riešia programy aktívnej politiky trhu práce, ktoré dotujú cenu práce zamestnávateľom, ak zamestnajú znevýhodnených uchádzačov na vytvorené pracovné miesto. V rámci týchto programov je tiež poskytovaný príspevok na samostatnú zárobkovú činnosť, ktorého účelom je motivácia k samozamestnávaniu znevýhodnených uchádzačov o zamestnanie.¹⁰

Aby mala aktívna politika trhu práce významnejší vplyv na pracovný trh, je potrebné, aby boli výdavky na túto politiku adekvátne situácii na trhu práce. Je zrejmé, že vzhľadom na jednu z najvyšších mier nezamestnanosti a výšku HDP sú výdavky na Slovensku veľmi podhodnotené. Na jedného nezamestnaného je výška výdavkov na aktívnu politiku trhu práce niekoľkonásobne nižšia ako v ostatných krajinách OECD.

⁹ LUKÁČIK, J. a kol. 2013. *Hospodárska politika: Teória a prax*. Bratislava : Sprint 2, 2013. s. 229-235. ISBN 978-80-89393-86-2.

¹⁰ MINISTERSTVO FINANCIÍ SR. 2013. *Národný program reforiem 2013*. [Online]. Bratislava : Ministerstvo financií SR, 2013. 11.09.2013. [cit. 2014-02-15]. Dostupné na internete: <<http://www.finance.gov.sk/Default.aspx?CatID=5197>>.

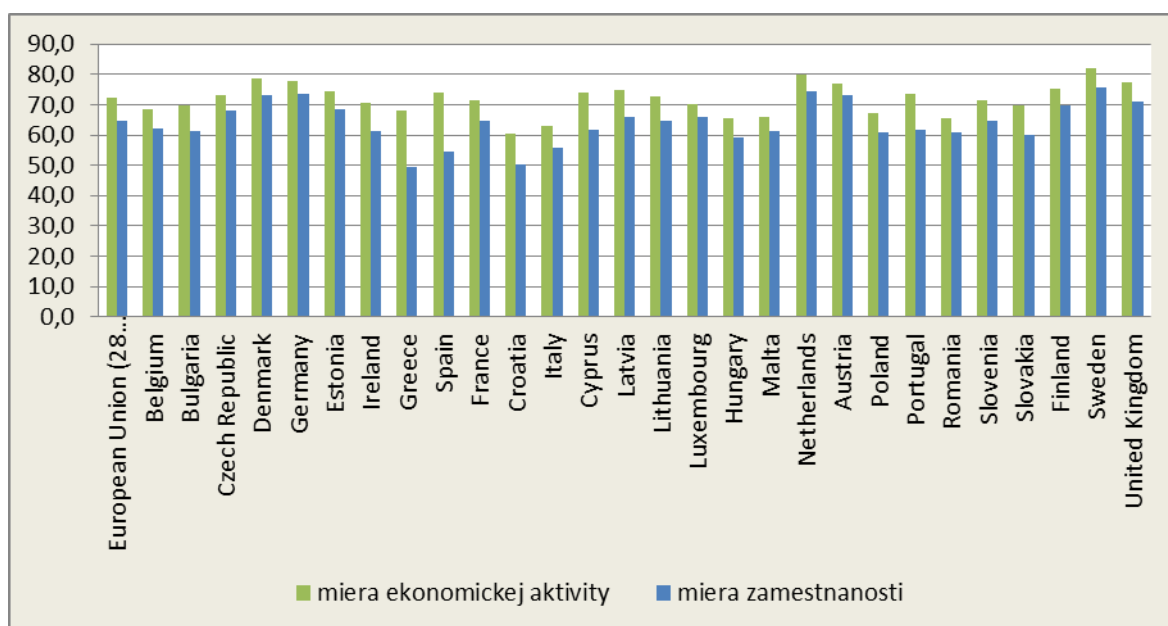
Výrazným nedostatkom je tiež takmer úplná absencia programov celoživotného vzdelávania a minimálny záujem o takéto programy zo strany dlhodobo nezamestnaných.¹¹

1.3 Súčasný stav v Európskej únii

1.3.1 Vývoj ukazovateľov

V treťom štvrtroku 2013 dosiahla celková miera ekonomickej aktivity obyvateľstva vo veku 15-64 rokov v EÚ-28 hodnotu 72,2 %. V rámci členských štátov najvyššiu mieru ekonomickej aktivity vykazovali Švédsko (81,9 %), Holandsko (79,9 %) a Dánsko (78,7 %). Najnižšiu mieru ekonomickej aktivity obyvateľstva zaznamenalo Chorvátsko (60,5 %) a Taliansko (62,8 %).

Graf č. 3 Miera ekonomickej aktivity a zamestnanosti (15-64 rokov) v % za 3Q 2013

Zdroj: Eurostat, vlastné spracovanie

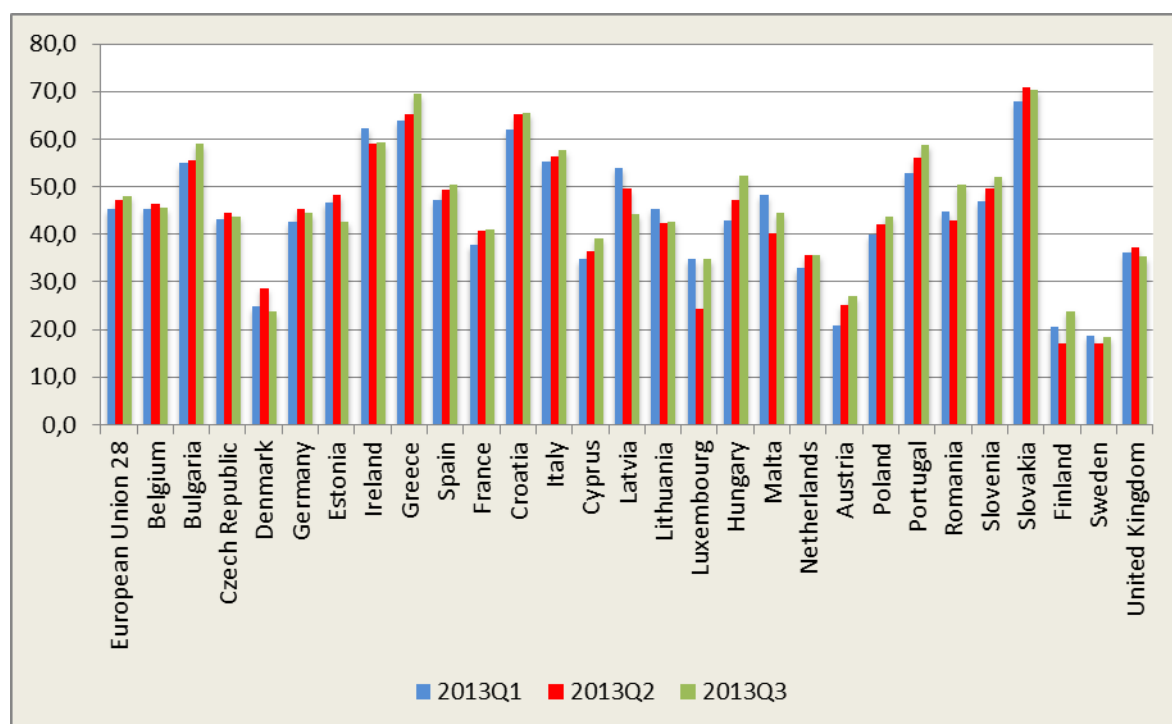
Miera zamestnanosti osôb vo veku 15 až 64 rokov v EÚ-28 bola v treťom štvrtroku 2013 vykázaná na úrovni 64,5 %. Spomedzi členských štátov najvyššie hodnoty dosiahla v Rakúsku, Nemecku a Holandsku (od 73 % do 74 %). Absolútne najvyššia miera zamestnanosti bola zaznamenaná vo Švédsku a to 75,8 %. Na druhej strane miery

¹¹ LUKÁČIK, J. a kol. 2013. *Hospodárska politika: Teória a prax*. Bratislava : Sprint 2, 2013. s. 236. ISBN 978-80-89393-86-2.

zamestnanosti nižšie ako 60 % dosiahlo 5 krajín, pričom najnižšie hodnoty boli v Grécku (49,6 %), Chorvátsku (50,2 %) a Španielsku (54,7 %). Miery zamestnanosti boli všeobecne nižšie u žien (59 %) a u osôb s nižším stupňom vzdelania (44,7 %).

Miera nezamestnanosti bola v sledovanom štvrtroku na úrovni 10,6 %. Najvyššie hodnoty zaznamenali Grécko a Španielsko, ktorých miera nezamestnanosti presiahla 26 %. Najnižšia miera nezamestnanosti bola v Rakúsku (4,9 %) a Nemecku (5,2 %).

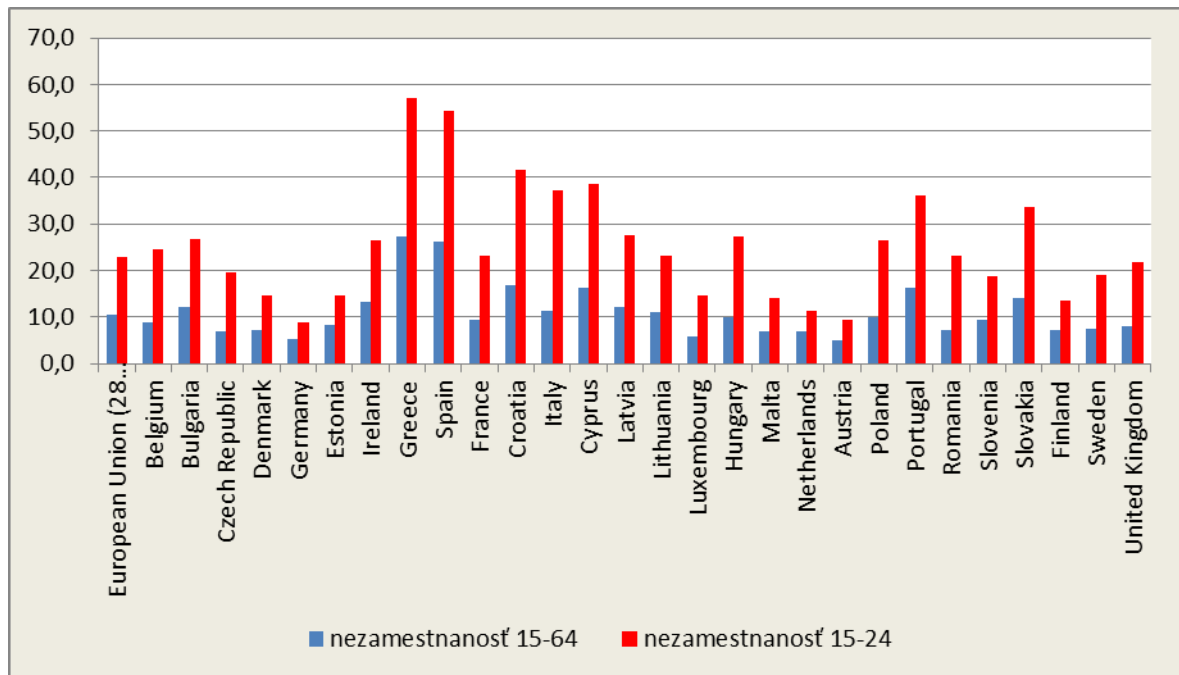
Graf č. 4 Miera dlhodobej nezamestnanosti (15-64 rokov) v % za 1. – 3. štvrtrok 2013

Zdroj: Eurostat, vlastné spracovanie

Európska únia takisto zápasí s dlhodobou nezamestnanosťou, ktorá bola na úrovni 48,1 %. Najvyššiu mieru dlhodobej nezamestnanosti vykazovalo Slovensko (70,4 %), Grécko (69,5 %) a Chorvátsko (65,5 %), najnižšiu Švédsko (18,4 %). Ďalším problémom je nezamestnanosť mladých ľudí, ktorá je dlhodobo vyššia ako celková nezamestnanosť. V treťom štvrtroku 2013 bola na úrovni 23 %, pričom najvyššie hodnoty dosiahlo Grécko a Španielsko (vyše 50 %). Najnižšie miery boli zaznamenané v Nemecku a Rakúsku (pod 10 %).

Graf č. 5 Porovnanie nezamestnanosti a nezamestnanosti mladých za 3. štvrťrok 2013 v %

Zdroj: Eurostat, vlastné spracovanie

1.3.2 Stratégia zamestnanosti

Európska stratégia zamestnanosti znamená spoločný postup členských štátov v boji proti nezamestnanosti. Zahŕňa súbor politík, opatrení a postupov na vytváranie kvalitnejších a dlhodobo udržateľných pracovných miest. Európska rada dňa 17. júna 2010 formálne prijala Stratégiu Európa 2020, ktorá je pokračovaním Lisabonskej stratégie rastu a zamestnanosti a predstavuje víziu európskeho sociálneho trhového hospodárstva. Jej hlavným cieľom je zabezpečenie trvalo udržateľného ekonomického rastu a vytvorenie nových pracovných miest.¹² Základom stratégie sú tri vzájomne sa dopĺňajúce priority:

- inteligentný rast – investovanie do výskumu, vzdelávania a inovácií
- udržateľný rast – podpora konkurencieschopnejšieho hospodárstva, ktoré efektívnejšie využíva zdroje
- inkluzívny rast – tvorba pracovných miest s dôrazom na zmiernenie chudoby.¹³

¹² STANEK, V. a kol. 2011. *Sociálna politika: Teória a prax*. 2. vyd. Bratislava : Sprint dva, 2011. s. 175-177. ISBN 978-80-89393-28-2.

¹³ EURÓPSKA KOMISIA. 2014. *Európa 2020*. [Online]. Brusel : Európska komisia, 2014. [cit. 2014-02-15]. Dostupné na internete: <http://ec.europa.eu/europe2020/europe-2020-in-a-nutshell/priorities/index_sk.htm>.

Európska rada schválila päť hlavných cieľov, pričom prvým je zvýšenie zamestnanosti mužov a žien vo veku 20 až 64 rokov na 75 % do roku 2020. Členské štáty môžu na základe týchto cieľov nastaviť svoje vlastné vnútroštátne ciele a navrhnúť národné programy reforiem, v ktorých stanovujú aké kroky na splnenie tejto stratégie podniknú. Vykonávanie stratégie sa môže čiastočne dosiahnuť podporou flexibilných pracovných podmienok, napr. prácou na kratší pracovný čas, prácou z domu, ktoré stimulujú mieru účasti na trhu práce. Medzi ďalšie iniciatívy patrí zlepšenie dostupnosti zariadení starostlivosti o deti, zabezpečenie príležitostí na celoživotné vzdelávanie, uľahčenie profesijnej mobility. Medzi ústredné témy patrí tiež flexibilita – politiky, ktorými sa súbežne rieši flexibilita trhov práce, organizácia práce a pracovné vzťahy, a súčasne sa zohľadňuje zosúladenie pracovného a súkromného života, istota zamestnania a sociálna ochrana.¹⁴

V súlade s touto stratégiou sa podporujú opatrenia, ktoré majú pomôcť dosiahnuť do roku 2020 tri hlavné ciele:

- „75 % osôb vo veku 20 až 64 rokov bude mať prácu,
- miery predčasného ukončenia školskej dochádzky sa znížia na hodnoty pod 10 % a minimálne 40 % podiel obyvateľov vo veku 30 až 34 rokov, ktorí majú ukončené vysokoškolské vzdelanie,
- aspoň o 20 miliónov znížiť počet osôb, ktorým hrozí chudoba a sociálne vylúčenie“.¹⁵

Z dôvodu pomalého zotavovania z hospodárskej krízy predložila Európska komisia súbor návrhov opatrení na zvýšenie počtu pracovných miest. Tieto návrhy sa predovšetkým zameriavajú na vytváranie pracovných miest z hľadiska dopytu, ukazujú členským štátom ako podporiť podniky, aby prijímali zamestnancov. Medzi možné spôsoby patrí zníženie zdanenia práce a podpora vznikajúcich podnikov. Cieľom návrhov je tiež identifikácia ekonomických oblastí, v ktorých by mohli vzniknúť nové pracovné miesta, napr. informačné a komunikačné technológie, zdravotné služby, ekologické hospodárstvo.

¹⁴ EURÓPSKA KOMISIA, EUROSTAT. 2012. *Štatistika zamestnanosti*. [Online]. Brusel : Európska komisia, Eurostat, 2012. 07.08.2013. [cit. 2014-02-15]. Dostupné na internete: <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/statistics_explained/index.php/Employment_statistics/sk>.

¹⁵ EURÓPSKA KOMISIA, EUROSTAT. 2012. *Štatistika zamestnanosti*. [Online]. Brusel : Európska komisia, Eurostat, 2012. 07.08.2013. [cit. 2014-02-15]. Dostupné na internete: <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/statistics_explained/index.php/Employment_statistics/sk>.

2 Cieľ práce

Cieľom práce je zhodnotiť pomocou extenzitných ukazovateľov absolútne zmeny v počte ekonomicky aktívnych osôb v stanovenom období, porovnať vývoj v jednotlivých vekových skupinách a na základe pohlavia a dosiahnutého vzdelania. V rámci ekonomicky aktívneho obyvateľstva sa ďalej zameriavame na zistenie absolútnych zmien v počte pracujúcich a nezamestnaných osôb podľa rôznych faktorov. V práci sa tiež zaoberáme štruktúrou ekonomicky neaktívneho obyvateľstva a jeho vývojom v sledovaných rokoch. Pomocou intenzitných ukazovateľov analyzujeme relatívne zmeny v pracovných zdrojoch, hodnotíme, ako sa v sledovanom období obmieňal pracovných potenciál. Pomocou miery ekonomickej aktivity, miery hospodárskeho zaťaženia, miery zamestnanosti a nezamestnanosti zistíme využitie pracovného potenciálu v jednotlivých rokoch. Na základe špecifických mier analyzujeme vývoj v jednotlivých skupinách z hľadiska veku, vzdelania a ďalších faktorov. Zmeny vo vývoji jednotlivých ukazovateľov interpretujeme a pomocou grafov znázorníme.

3 Metodika práce a metody skúmania

Pri získavaní údajov sme vychádzali z databázy Štatistického úradu SR Slovstat, ktorá obsahuje časové rady jednotlivých ukazovateľov za sledované roky. Z tejto databázy sme čerpali všetky údaje o počte ekonomicky aktívnych osôb, ekonomicky neaktívnych osôb, zamestnaných a nezamestnaných v absolútnom vyjadrení, ako aj hodnoty jednotlivých intenzitných ukazovateľov v relatívnom vyjadrení. Z databázy Štatistického úradu Európskych spoločenstiev Eurostat sme doplnili vybrané ukazovatele o špecifické miery na porovnanie rozdielov medzi určitými vekovými skupinami. Údaje o vývoji ukazovateľov v jednotlivých krajoch Slovenskej republiky sme čerpali z databázy regionálnej štatistiky RegDat. Pri skúmaní sme využívali extenzitné ukazovatele, pomocou ktorých sme vyjadrili zmeny vo vývoji ukazovateľov v tisícoch, percentuálne zmeny sme vyjadrili pomocou intenzitných ukazovateľov. Priemerné zmeny vo vývoji ukazovateľov za celé obdobie sme vyjadrili prostredníctvom priemerného absolútneho prírastku a priemerného koeficienta rastu.

3.1 Meranie ekonomickej aktivity, zamestnanosti a nezamestnanosti

3.1.1 Extenzitné ukazovatele

Obyvateľstvo nad legislatívou stanovenú hranicu produktívneho veku tvorí pracovný potenciál (N_{15+}), ktorého štruktúra z hľadiska zdroja pracovných síl je nasledovná:

$$N_{15+} = N_{15-64} \text{ (hlavný zdroj pracovných síl)} + N_{65+} \text{ (doplňkový zdroj)}$$

Časť pracovného potenciálu predstavujú osoby fyzicky a mentálne spôsobilé na zapojenie do ekonomickej aktivity (M_{15+}), ostatné osoby sú mimo ekonomickej aktivity ($ENEAO_{15+}$):

$$N_{15+} = M_{15+} + ENEAO_{15+}$$

Podľa Štatistického úradu SR „ekonomicky aktívne obyvateľstvo sú osoby vo veku od 15 rokov, ktoré patria medzi pracujúcich v civilnom sektore, nezamestnaných alebo príslušníkov ozbrojených zložiek“.¹⁶

Medzi ekonomicky neaktívne obyvateľstvo vo veku od 15 rokov sa zaraďujú „osoby, ktoré sú v sledovanom týždni bez práce, pretože sa pripravujú na povolanie, poberajú dôchodok, starajú sa o domácnosť, navštevujú rekvalifikačný kurz a z uvedených dôvodov si v priebehu posledných štyroch týždňov aktívne nehľadajú zamestnanie alebo si zamestnanie hľadajú, no nie sú schopní nastúpiť do 14 dní. Rovnako sem patria osoby na rodičovskej dovolenke a osoby, ktoré majú záujem pracovať, ale zamestnanie si nehľadajú, pretože neveria, že si nájdu primeranú prácu (tzv. odradení)“.¹⁷

Z ekonomicky aktívneho obyvateľstva sa časť sa zaraďí medzi pracujúcich ($PRAC_{15+}$) a ostatní medzi nezamestnaných (U_{15+}):

$$EAO_{15+} = PRAC_{15+} + U_{15+}$$

Pracujúce osoby vykonávajú prácu ako zamestnanci (ZAM_{15+}) alebo ako samostatne zárobkovo činné osoby - samozamestnaní ($SZČO_{15+}$):

$$PRAC_{15+} = ZAM_{15+} + SZČO_{15+}$$

Podľa Štatistického úradu SR pracujúci sú „osoby vo veku od 15 rokov, ktoré v sledovanom týždni vykonávajú aspoň jednu hodinu práce za mzdu, plat, alebo prácu s cieľom dosiahnuť zisk vrátane osôb pracujúcich v zahraničí. Môže ísť o prácu na plný alebo skrátený úväzok, stálu, dočasnú, príležitostnú alebo sezónnu prácu. Medzi pracujúcich sú zahrnutí aj vypomáhajúci členovia domácností podnikateľov, ktorí za svoju činnosť nepoberajú žiadnu mzdu ani odmenu, profesionálni príslušníci ozbrojených zložiek, ako aj osoby v civilnej službe, osoby, ktoré majú prácu, ale v sledovanom týždni nepracujú pre chorobu, dovolenku, riadnu materskú dovolenku, školenie, zlé počasie,

¹⁶ ŠTATISTICKÝ ÚRAD SR. 2012. *Metodické vysvetlivky*. [Online]. Bratislava : Štatistický úrad SR, 04. 09. 2012. [cit. 2014-03-08]. Dostupné na internete: <<http://www.statistics.sk/pls/elisw/utlData.htmlBodyWin?uic=80>>.

¹⁷ ŠTATISTICKÝ ÚRAD SR. 2012. *Metodické vysvetlivky*. [Online]. Bratislava : Štatistický úrad SR, 04. 09. 2012. [cit. 2014-03-08]. Dostupné na internete: <<http://www.statistics.sk/pls/elisw/utlData.htmlBodyWin?uic=80>>.

v dôsledku štrajku a výluky, s výnimkou osôb na dlhodobom neplatenom voľne a osôb na rodičovskej dovolenke.“¹⁸

Pracujúce osoby predstavujú základnú zložku ekonomicky aktívneho obyvateľstva. Medzi zamestnaných patria všetky osoby vo veku od 15 rokov, ktoré vykonávajú nejakú prácu za mzdu alebo plat. Samozamestnané osoby sú osoby zamestnané vo vlastnom podniku pracujúce ako zamestnávateľia, pracovníci na vlastný účet, pomáhajúci členovia rodiny. Podzamestnané osoby tvoria tie, ktorých zamestnanie nie je primerané ich profesii alebo kvalifikácii. Môže ísť pritom o tzv. skrytú podzamestnanosť pri nedostatočnom využití kvalifikácie, alebo o tzv. zjavnú podzamestnanosť, keď osoba nedobrovoľne pracuje na kratší pracovný čas.¹⁹

Definícia nezamestnaných je založená na troch kritériách, ktoré v sledovanom období musia byť splnené súčasne. Podľa tejto definície medzi nezamestnaných patria osoby od 15 rokov, ktoré sú bez práce (nie sú zamestnané ani samozamestnané), prácu si aktívne hľadajú (podnikajú určité kroky za účelom získania plateného zamestnania alebo založenia podnikania) a sú pripravené nastúpiť do práce okamžite alebo najneskôr do 14 dní. Pokiaľ osoby nespĺňajú uvedené tri podmienky, zahŕňajú sa medzi ekonomicky neaktívne osoby.²⁰ Nezamestnaní sa ďalej členia na registrovaných, ktorí si aktívne hľadajú prácu prostredníctvom úradov práce a neregistrovaných, ktorí si aktívne hľadajú prácu inou formou. Podľa metodiky Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny je za nezamestnanú považovaná osoba, ktorá je evidovaná na úrade práce ako uchádzač o zamestnanie. Uchádzačom o zamestnanie je „občan, ktorý chce a môže pracovať, hľadá zamestnanie a je zaradený do evidencie uchádzačov o zamestnanie na úrade práce, sociálnych vecí a rodiny, v ktorého územnom obvode má trvalý pobyt“.²¹ V rámci celkového počtu evidovaných nezamestnaných sa ďalej sledujú uchádzači, ktorí sú schopní ihneď nastúpiť na voľné pracovné miesto, tzv. disponibilní nezamestnaní.

¹⁸ ŠTATISTICKÝ ÚRAD SR. 2012. *Metodické vysvetlivky*. [Online]. Bratislava : Štatistický úrad SR, 04. 09. 2012. [cit. 2014-03-08]. Dostupné na internete: <<http://www.statistics.sk/pls/elisw/utlData.htmlBodyWin?uic=80>>.

¹⁹ KONTŠEKOVÁ, O. a kol. 2000. *Základy hospodárskej štatistiky*. Bratislava : Vydavateľstvo EKONÓM, 2000, s. 60. ISBN 80-225-1210-9.

²⁰ JÍLEK, J. a kol. 2005. *Nástin sociálnohospodárskej štatistiky*. 2. vyd. Praha : Vysoká škola ekonomická v Praze, Nakladateľství Oeconomica, s. 36. ISBN 80-245-0840-0.

²¹ ŠTATISTICKÝ ÚRAD SR. 2012. *Metodické vysvetlivky*. [Online]. Bratislava : Štatistický úrad SR, 04. 09. 2012. [cit. 2014-03-08]. Dostupné na internete: <<http://www.statistics.sk/pls/elisw/utlData.htmlBodyWin?uic=80>>.

3.1.2 Intenzitné ukazovatele

Prostredníctvom koeficienta náhrady pracovných síl sledujeme ako sa obmieňa pracovný potenciál. Do ekonomickej aktivity vstupuje prvý ročník (alebo vekový interval) v produktívnom veku, ktorý nahrádza ročník (alebo vekový interval) v poproduktívnom veku. Podiel počtu obyvateľov týchto ročníkov sa nazýva koeficient náhrady pracovných síl.²²

$$k_N = \frac{N_{15}}{N_{65}}$$

Vývoj je pozitívny, ak je hodnota koeficientu vyššia ako jedna, čo znamená, že na jednu osobu odchádzajúcu do poproduktívneho veku pripadá viac ako jedna osoba, ktorá nahrádza túto osobu.

Za základnú mieru sa považuje všeobecná miera ekonomickej aktivity, ktorou vyjadrujeme koľko percent z celkového počtu obyvateľov je ekonomicky aktívnych. Vypočíta sa ako podiel ekonomicky aktívnych obyvateľov na celkovom obyvateľstve. Vychádza z predpokladu, že zdrojom ekonomicky aktívnych osôb je celé obyvateľstvo vrátane detskej zložky.²³

$$a_{0-100} = \frac{M_{15+}}{N_{0-100}} * 100$$

Inverzný ukazovateľ všeobecnej miery ekonomickej aktivity je miera hospodárskeho zaťaženia jednej ekonomicky aktívnej osoby. Vyjadruje podiel celkového obyvateľstva na ekonomicky aktívnych osobách, teda koľko osôb z celkového počtu obyvateľov musí živiť jedna ekonomicky aktívna osoba vrátane seba samej.²⁴

²² KONTŠEKOVA, O. a kol. 2000. *Základy hospodárskej štatistiky*. Bratislava : Vydavateľstvo EKONÓM, 2000, s. 56. ISBN 80-225-1210-9.

²³ KONTŠEKOVA, O. a kol. 2000. *Základy hospodárskej štatistiky*. Bratislava : Vydavateľstvo EKONÓM, 2000, s. 75. ISBN 80-225-1210-9.

²⁴ KONTŠEKOVA, O. a kol. 2000. *Základy hospodárskej štatistiky*. Bratislava : Vydavateľstvo EKONÓM, 2000, s. 75. ISBN 80-225-1210-9.

$$MHZ = \frac{1}{a_{0-100}} = \frac{N_{0-100}}{M_{15+}}$$

Keďže všeobecná miera ekonomickej aktivity zahŕňa celé obyvateľstvo, vhodnejšie je konštruovať túto mieru ako pomer ekonomicky aktívneho obyvateľstva voči bezprostredne využiteľným zdrojom. Ukazovateľ vyjadruje, koľko percent z obyvateľov v produktívnom veku je ekonomicky aktívnych:

$$a_{15-64} = \frac{M_{15-64}}{N_{15-64}} * 100$$

V štatistickej praxi a najmä pri medzinárodnom porovnávaní sa používa namiesto celkového počtu obyvateľstva, počet obyvateľov starších ako 15 rokov. Miera ekonomickej aktivity obyvateľstva staršieho ako 15 rokov, ktorá zodpovedá metodike Eurostatu, vyjadruje koľko percent z obyvateľstva staršieho ako 15 je ekonomicky aktívnych.²⁵

$$a_{15+} = \frac{M_{15+}}{N_{15+}} * 100$$

Okrem uvedených mier sa používajú špecifické miery ekonomickej aktivity konštruované zvlášť pre mužov, ženy, jednotlivé vekové a vzdelanostné skupiny. Poskytujú konkrétnejšie informácie o pracovnom potenciáli, ktorý má daná krajina k dispozícii.

Miera zamestnanosti meria reálne využitie pracovného potenciálu. Štatistická prax v súlade s metodikou Eurostatu počíta mieru zamestnanosti ako podiel pracujúceho obyvateľstva od 15 rokov na celkovom obyvateľstve staršom ako 15 rokov v percentuálnom vyjadrení:²⁶

$$z_{15+} = \frac{PRAC_{15+}}{N_{15+}} * 100$$

²⁵ KONTŠEKOVA, O. a kol. 2000. *Základy hospodárskej štatistiky*. Bratislava : Vydavateľstvo EKONÓM, 2000, s. 75. ISBN 80-225-1210-9.

²⁶ KONTŠEKOVA, O. a kol. 2000. *Základy hospodárskej štatistiky*. Bratislava : Vydavateľstvo EKONÓM, 2000, s. 76-77. ISBN 80-225-1210-9.

Najdôležitejším ukazovateľom z ekonomického a sociálneho hľadiska je miera nezamestnanosti. Vyjadruje percentuálny podiel nezamestnaných na celkovom počte ekonomicky aktívneho obyvateľstva.²⁷

$$u_{15+} = \frac{U_{15+}}{M_{15+}} * 100$$

Podobne ako pri miere ekonomickej aktivity sa aj pri miere zamestnanosti a miere nezamestnanosti používajú špecifické miery podľa pohlavia, vekových skupín a vzdelania.

Miera evidovanej nezamestnanosti sa podľa Dohovoru Medzinárodnej organizácie práce vypočíta z počtu disponibilných uchádzačov o zamestnanie, ktorí môžu ihneď po ponuke voľného pracovného miesta nastúpiť do zamestnania a z počtu ekonomicky aktívneho obyvateľstva, ktoré zahŕňa pracujúcich a uchádzačov o zamestnanie.²⁸ Pretože nie každý nezamestnaný je evidovaný na úrade práce, miera evidovanej nezamestnanosti je nižšia ako miera nezamestnanosti podľa údajov Štatistického úradu SR.

Pre súhrnnú analýzu stavu a vývoja trhu práce je potrebné vychádzať z oboch ukazovateľov. Ukazovatele nezamestnanosti podľa štatistického zisťovania sú zisťované v širších súvislostiach a môžu byť preto využité v analýzach a prognózach týkajúcich sa nielen trhu práce a politiky zamestnanosti, ale aj životnej úrovne obyvateľstva, rodinnej politiky a nákladov na zabezpečenie podpory v nezamestnanosti. Údaje zisťované na úradoch práce dopĺňajú tieto ukazovatele a na základe nich sa stanovuje aktívna politika trhu práce a jej finančné zabezpečenie.²⁹

²⁷ KONTŠEKOVÁ, O. a kol. 2000. *Základy hospodárskej štatistiky*. Bratislava : Vydavateľstvo EKONÓM, 2000, s. 76. ISBN 80-225-1210-9.

²⁸ ŠTATISTICKÝ ÚRAD SR. 2012. *Metodické vysvetlivky*. [Online]. Bratislava : Štatistický úrad SR, 04. 09. 2012. [cit. 2014-03-08]. Dostupné na internete: <<http://www.statistics.sk/pls/elisw/utlData.htmlBodyWin?uic=80>>.

²⁹ JÍLEK, J. a kol. 2005. *Nástin sociálnohospodárske štatistiky*. 2. vyd. Praha : Vysoká škola ekonomická v Praze, Nakladatelství Oeconomica, s. 42. ISBN 80-245-0840-0.

3.2 Štatistické porovnanie

Zmeny vo vývoji jednotlivých ukazovateľov sme vyjadrili prostredníctvom charakteristík časových radov. Pomocou chronologického priemeru zistujeme priemerný stav ukazovateľov za dlhšie obdobie. Ak je časový interval medzi všetkými okamihmi zisťovania údajov časového radu rovnako dlhý, vypočítame jednoduchý chronologický priemer nasledovne:³⁰

$$\bar{y}_{ch} = \frac{\frac{y_1}{2} + y_2 + \dots + y_{T-1} + \frac{y_T}{2}}{T-1}$$

Prostredníctvom priemerného koeficienta rastu sme vyjadrili koľkokrát v priemere vzrástla, resp. poklesla hodnota premennej za jedno obdobie.³¹

$$\bar{k} = \sqrt[T-1]{\frac{y_T}{y_1}}$$

Časový rad prírastkov (úbytkov) pre celé obdobie vytvorený z celého časového radu charakterizujeme priemerným absolútnym prírastkom. Vyjadruje o koľko v priemere vzrástla, resp. poklesla hodnota premennej za jedno obdobie.³²

$$\bar{\Delta} = \frac{y_T - y_1}{T-1}$$

³⁰ PACÁKOVÁ, V. a kol. 2003. *Štatistika pre ekonómov*. Bratislava : IURA EDITION, 2003, s. 239. ISBN 80-89047-74-2.

³¹ PACÁKOVÁ, V. a kol. 2003. *Štatistika pre ekonómov*. Bratislava : IURA EDITION, 2003, s. 244. ISBN 80-89047-74-2.

³² PACÁKOVÁ, V. a kol. 2003. *Štatistika pre ekonómov*. Bratislava : IURA EDITION, 2003, s. 244. ISBN 80-89047-74-2.

4 Výsledky práce a diskusia

4.1 Vývoj pracovného potenciálu

Podľa údajov Štatistického úradu SR v sledovanom období rokov 2007-2012 počet obyvateľov vo veku 15 rokov, ktorí vstupovali do ekonomickej aktivity, neustále klesal. V roku 2012 v porovnaní s rokom 2007 došlo k poklesu o 15 282 obyvateľov vo veku 15 rokov (o 26,1 %). Na druhej strane počet obyvateľov vo veku 65 rokov, teda obyvateľov v poproduktívnom veku, s výnimkou rokov 2008 a 2010, stúpal. Najvýraznejší nárast bol zaznamenaný v roku 2012, kedy v porovnaní s rokom 2011 počet obyvateľov vo veku 65 rokov stúpol o 7 817 osôb (o 13,8 %).

Tabuľka č. 1 Vývoj pracovného potenciálu

Obyvateľstvo k 31. 12. (v tis.)	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Obyvateľstvo v predproduktívnom veku	882,5	860,8	839,8	832,5	831,6	832,6
Obyvateľstvo v produktívnom veku	3 872,80	3 893,30	3 917,20	3 926,90	3 882,40	3 881,10
Obyvateľstvo v poproduktívnom veku	636,1	643,2	652,4	662,4	678,4	690,7
Obyvateľstvo vo veku 15 rokov	73,83	72,26	65,84	61,05	59,62	58,55
Obyvateľstvo vo veku 65 rokov	44,53	44,39	47,52	45,37	48,66	56,48
Koeficient náhrady	1,658125	1,627805	1,385379	1,345493	1,22517	1,036616

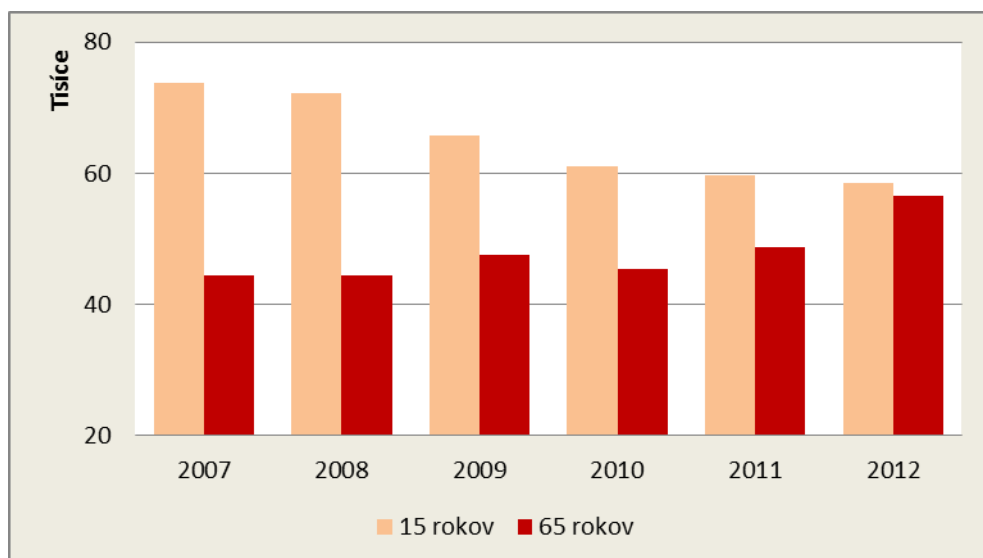
Zdroj: Štatistický úrad SR, vlastné spracovanie

Pomerom počtu obyvateľov vo veku 15 a 65 rokov sme vypočítali koeficient náhrady pracovných síl, z ktorého vyplýva, že vývoj v obmieňaní pracovného potenciálu bol v sledovaných rokoch síce pozitívny, ale mal neustále klesajúci trend. V roku 2007 pripadalo na jednu osobu odchádzajúcu do poproduktívneho veku 1,66 osôb vstupujúcich do produktívneho veku. V roku 2009 oproti roku 2007 došlo k zníženiu hodnoty koeficienta náhrady o 16,4 %, keď na jednu osobu odchádzajúcu do poproduktívneho veku pripadalo už len 1,39 osôb vstupujúcich do produktívneho veku. K ďalšiemu zníženiu o 8,94 % došlo v roku 2011 v porovnaní s rokom 2010. V roku 2012 pripadalo na jednu

osobu odchádzajúcu do poproduktívneho veku už len 1,04 osôb vstupujúcich do produktívneho veku, čo predstavuje medziročný pokles o 15,39 %.

Tento negatívny vývoj v pracovnom potenciáli súvisí s nepriaznivým demografickým vývojom, keď počet obyvateľov v poproduktívnom veku od roku 2007 do roku 2012 stúpol o 54,6 tisíc, čo znamená 7,9 % nárast. Naopak počet obyvateľov v predproduktívnom veku od roku 2007 do roku 2012 klesol o 49,9 tisíc, čo predstavuje 5,7 % pokles. Menší podiel obyvateľov v predproduktívnom veku na celkovom obyvateľstve znamená menší pracovný potenciál v budúcom období. Z dôvodu nízkej pôrodnosti a zvyšujúcej sa dĺžky života obyvateľov tento negatívny vývoj sa bude podľa prognóz v najbližších rokoch naďalej zhoršovať.

Graf č. 6 Porovnanie vývoja obyvateľstva vo veku 15 a 65 rokov

Zdroj: Slovstat, vlastné spracovanie

4.2 Vývoj ekonomickej aktivity obyvateľov

Od roku 2007 do roku 2012 vzrástol počet ekonomicky aktívnych obyvateľov o 57,3 tisíc osôb (o 2,1 %), celkom na 2 706,50 tisíc osôb, z čoho najvyšší medziročný nárast bol zaznamenaný v roku 2008 (o 42 tisíc osôb, t. j. o 1,56 %). K medziročnému poklesu v počte ekonomicky aktívnych osôb došlo v roku 2011 len o 0,02 %, ale už v roku 2012 došlo k nárastu o rovnakú hodnotu a počet ekonomicky aktívnych osôb dosiahol rovnakú úroveň ako v roku 2010. V sledovanom období sa počet ekonomicky aktívneho

obyvateľstva zvyšoval ročne v priemere o 0,43 %. Podiel mužov na celkovom počte ekonomicky aktívnych obyvateľov v roku 2012 predstavoval 55,69 %, čo v porovnaní s rokom 2007 predstavuje nárast len o 0,38 %. Podiel žien na celkovom počte ekonomicky aktívnych obyvateľov bol v roku 2012 44,31 %, čo je v porovnaní s rokom 2007 pokles o 0,38 %. V období rokov 2007-2012 sa počet ekonomicky aktívnych mužov zvyšoval ročne v priemere o 0,57 %, počet ekonomicky aktívnych žien sa zvyšoval v priemere o 0,26 % ročne.

V roku 2012 z celkového počtu ekonomicky aktívnych obyvateľov predstavovali pracujúci 86,05 %. Muži tvorili 55,97 % podiel na pracujúcich a ženy 44,03 %. Celkovo podiel pracujúcich na ekonomicky aktívnom obyvateľstve v sledovanom období klesol o 2,93 %. V roku 2012 podiel nezamestnaných na celkovom počte ekonomicky aktívneho obyvateľstva bol 13,95 % (muži predstavovali 53,99 % podiel na nezamestnaných a ženy 46,04 %). Celkovo podiel nezamestnaných na ekonomicky aktívnom obyvateľstve v roku 2012 v porovnaní s rokom 2007 stúpol o 2,93 %.

Z hľadiska vekovej štruktúry v priebehu celého obdobia najväčší počet ekonomicky aktívnych obyvateľov bol vo vekovom intervale 30-39 rokov, najmä vo vekovej skupine 35-39 v priebehu sledovaných rokov počet ekonomicky aktívnych osôb každoročne stúpal v priemere o 3,4 % ročne. Najnižším podielom sa na celkovom počte ekonomicky aktívnych podieľali osoby vo veku 15-19 rokov (0,82 %) a ďalej nasledovali osoby vo veku 60 a viac rokov (2,92 %). Od roku 2007 do roku 2012 najvyšší nárast zaznamenali osoby vo vekovej skupine 55-59 rokov (o 95,1 tisíc osôb, v priemere o 9 % ročne), naopak najväčší pokles bol vo vekovom intervale 20-24 rokov (o 60,3 tisíc osôb, v priemere o 5 % ročne).

V priebehu celého obdobia najvyššiu mieru ekonomickej aktivity dosahovalo obyvateľstvo vo veku od 25 do 54 rokov (nad 80 %). Nízka miera ekonomickej aktivity vo veku od 15 do 19 rokov súvisí najmä s tým, že väčšina obyvateľov v tomto veku sa pripravuje na budúce povolanie a patrí medzi ekonomicky neaktívne osoby. K najvyššiemu nárastu došlo vo vekovej skupine 55-59 rokov (o 16,7 % z roku 2007 na rok 2012) aj v dôsledku zvyšovania hranice veku odchodu do dôchodku. Miera ekonomickej aktivity dosahovala nízke hodnoty vo vekovej skupine 60 a viac rokov z toho dôvodu, že väčšina obyvateľov v tomto veku patrí medzi dôchodcov a je ekonomicky neaktívna.

Tabuľka č. 2 Miera ekonomickej aktivity podľa veku v %

Veková skupina	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Spolu	58,8	59,4	58,9	59	58,8	59,2
15 - 19 rokov	8,2	7,4	6,6	6,5	6,5	6,7
20 - 24 rokov	58,6	54,9	53,5	52,7	50,5	50,4
25 - 29 rokov	81,4	82,3	81,2	81,7	80,7	82,8
30 - 34 rokov	85,4	85,4	85,4	83,6	83,6	83,4
35 - 39 rokov	90,5	91,4	90,1	90,5	88,8	88,7
40 - 44 rokov	92,1	92,8	92,1	92,4	92,3	91,1
45 - 49 rokov	89,4	90,8	91,1	90,4	91,0	91,4
50 - 54 rokov	84,4	85,6	85,1	85,0	87,7	86,9
55 - 59 rokov	55,0	58,9	61,4	65,4	67,3	71,7
60 - 64 rokov	16,4	18,1	17,3	17,8	18,9	20,7
65 a viac rokov	1,2	1,6	1,5	1,6	1,8	1,8

Zdroj: Eurostat, vlastné spracovanie

V roku 2012 sa najvyššou mierou na celkovom počte ekonomicke aktívnych osôb podieľali osoby s ukončeným úplným stredným odborným vzdelaním (32,33 %), nasledovali osoby s ukončeným učňovským vzdelaním bez maturity (30,05 %) a vysokoškolským vzdelaním 2. stupňa (15,56 %). Od roku 2007 do roku 2012 sa najviac zvýšil počet ekonomicke aktívnych osôb s vysokoškolským vzdelaním 1. stupňa a 2. stupňa (spolu v priemere o 5,4 % ročne). Na druhej strane najväčší pokles v počte ekonomicke aktívnych obyvateľov bol zaznamenaný u ľudí s dosiahnutým učňovským vzdelaním bez maturity (v priemere o 1,2 % ročne). Najviac ekonomicke aktívnych žien malo ukončené úplné stredné odborné vzdelanie a to vyše 34 % z celkového počtu ekonomicke aktívnych žien v priebehu celého sledovaného obdobia. Muži s ukončeným učňovským vzdelaním bez maturity tvorili vyše 36 % podiel na celkovom počte ekonomicke aktívnych mužov počas celého obdobia.

V priemere 86,3 % osôb s ukončeným učňovským vzdelaním vo veku 15-64 rokov bolo ekonomicke aktívnych za celé sledované obdobie. Za nimi nasledovali osoby s ukončeným vysokoškolským vzdelaním, z ktorých bolo ekonomicke aktívnych v priemere 83,8 % za celé obdobie. Najnižšiu mieru ekonomickej aktivity dosahovali osoby bez školského vzdelania (v priemere 2,1 % za celé obdobie), nasledovali osoby s ukončeným základným vzdelaním (v priemere 26,2 % za celé obdobie).

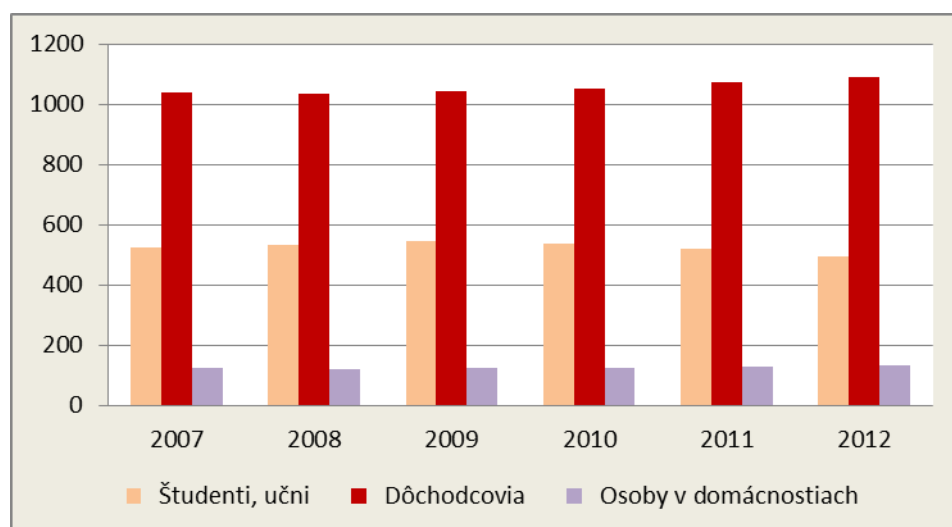
Tabuľka č. 3 Miera ekonomickej aktivity 15-64 podľa vzdelania v %

Stupeň vzdelania	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Stupeň vzdelania spolu	68,3	68,8	68,4	68,7	68,7	69,4
Základné	27,2	26,9	25,2	23,8	26,3	27,6
Učňovské bez maturity	78,2	79,0	78,3	75,2	77,3	77,0
Stredné bez maturity	79,8	82,7	84,3	81,6	83,2	79,9
Učňovské s maturitou	85,3	86,6	87,1	87,8	84,0	86,7
Úplné stredné všeobecné	46,2	45,3	44,6	44,1	47,1	48,6
Úplné stredné odborné	78,9	78,7	78,4	77,3	78,7	79,3
Vyššie odborné	77,6	76,2	77,5	72,7	84,7	77,0
Vysokoškolské	87,1	87,7	84,3	81,8	81,3	80,6
Bez školského vzdelania	2,0	2,7	0,5	1,8	3,6	1,9

Zdroj: Štatistický úrad SR, vlastné spracovanie

V roku 2012 počet ľudí, ktorí boli ekonomicky neaktívni, bol 1 865,3 tisíc, z čoho väčšiu časť tvorili ženy (62,61 %), ktoré výrazne prevyšujú mužov hlavne ako osoby v domácnostiach a na rodičovskej dovolenke. Celkový počet ekonomicky neaktívneho obyvateľstva vo veku od 15 rokov od roku 2007 do roku 2012 stúpol o 5,5 tisíc, čo predstavuje nárast v priemere o 0,06 % ročne. Najvyšší podiel v rámci ekonomicky neaktívneho obyvateľstva vo veku od 15 rokov tvorili dôchodcovia, ktorých počet od roku 2008 sa stále zvyšoval, pričom priemerný ročný prírastok bol 1 %. Ďalšiu veľkú skupinu tvorili študenti a uční, s výrazným odstupom nasledovali osoby v domácnostiach.

Graf č. 7 Ekonomicky neaktívne obyvateľstvo s najvyšším podielom (v tis.)

Zdroj: Slovstat, vlastné spracovanie

Podielom ekonomicky aktívnych osôb a celkového obyvateľstva sme vypočítali všeobecnú mieru ekonomickej aktivity, ktorá sa v uvedených rokoch pohybovala na úrovni v priemere 49,7 %. Znamená to, že na jednu osobu z celkového počtu obyvateľov pripadalo 0,5 osôb spôsobilých pracovať. Opačným pomerom celkového obyvateľstva a ekonomicky aktívneho obyvateľstva sme získali mieru hospodárskeho zaťaženia, ktorej priemerná hodnota v sledovaných rokoch bola 2,01. To znamená, že jedna ekonomicky aktívna osoba musela okrem seba živiť ďalšiu ekonomicky neaktívnu osobu.

Tabuľka č. 4 Miery ekonomickej aktivity a miera hospodárskeho zaťaženia

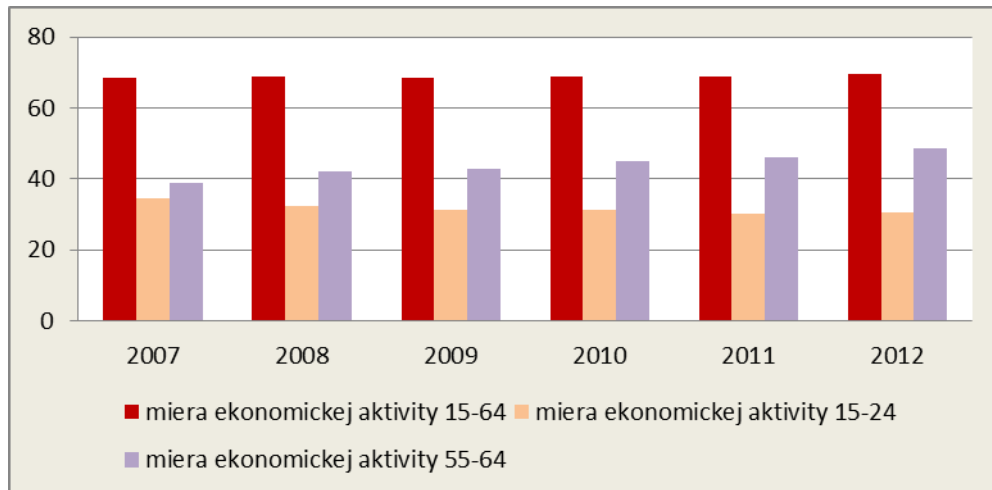
Ukazovateľ	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Všeobecná miera ekonomickej aktivity (%)	49,1	49,9	49,7	49,9	49,7	50,1
Miera hospodárskeho zaťaženia	2,04	2,01	2,01	2,00	2,01	2,00
Miera ekonomickej aktivity 15+ (%)	58,8	59,4	58,9	59	58,8	59,2
Miera ekonomickej aktivity 15-64 (%)	68,3	68,8	68,4	68,7	68,7	69,4
Miera ekonomickej aktivity 15-24 (%)	34,6	32,4	31,4	31,1	30,1	30,5
Miera ekonomickej aktivity 55-64 (%)	38,8	41,9	42,8	45,1	46,0	48,5

Zdroj: Štatistický úrad SR a Eurostat, vlastné spracovanie

V súlade s metodikou Eurostatu sa na medzinárodné porovnanie používa miera ekonomickej aktivity obyvateľov vo veku 15+, ktorá dosahovala najvyššiu úroveň v roku 2008 a to 59,4 %. Znamená to, že z celkového počtu obyvateľov starších ako 15 rokov bolo 59,4 % ekonomicky aktívnych. Počas celého obdobia dosahovala miera ekonomickej aktivity obyvateľov vo veku 15+ priemernú hodnotu 59,02 %. Z celkového počtu mužov starších ako 15 rokov bolo v roku 2012 ekonomicky aktívnych 68,4 %, čo predstavuje nárast o 0,7 % oproti roku 2007. V roku 2012 bolo z celkového počtu žien starších ako 15 rokov ekonomicky aktívnych 50,7 %, čo predstavuje nárast o 0,2 % oproti roku 2007. V rámci špecifických mier najvyššie hodnoty v sledovanom období dosahovalo obyvateľstvo v produktívnom veku 15-64 rokov (v priemere 68,7 %). Výrazný rast zaznamenali z ekonomicky aktívnych obyvateľov staršie osoby vo veku 55-64 rokov, keď podiel ekonomicky aktívnych obyvateľov v tomto veku na celkovom počte obyvateľov v tomto veku sa v roku 2012 zvýšil o 9,7 % v porovnaní s rokom 2007. Najnižšiu mieru

ekonomickej aktivity dosahovali mladí ľudia vo veku 15-24 rokov, táto od roku 2007 do roku 2012 poklesla o 4,1 %.

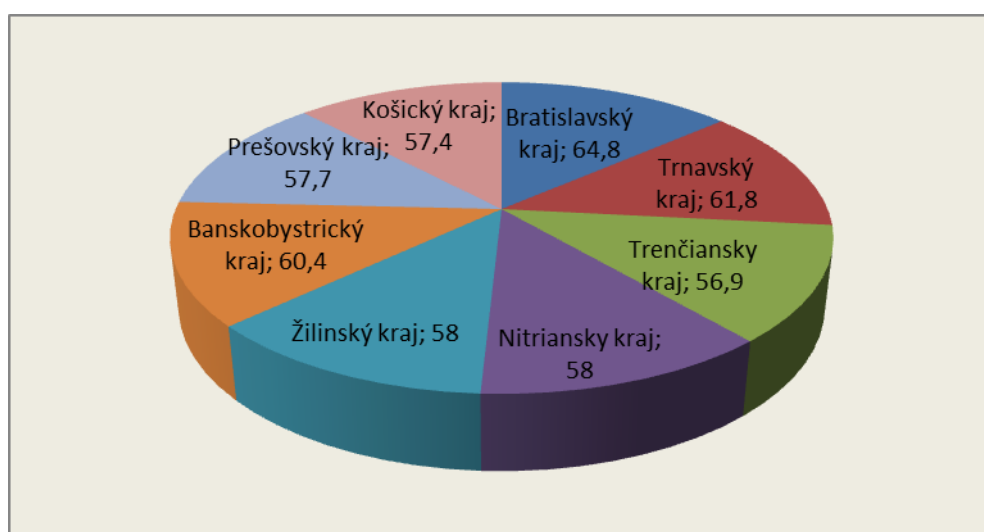
Graf č. 8 Porovnanie špecifických mier ekonomickej aktivity

Zdroj: Slovstat a Eurostat, vlastné spracovanie

V roku 2012 najviac ekonomicky aktívnych obyvateľov a tiež ekonomicky neaktívnych osôb od 15 rokov bol v Prešovskom kraji. Najnižší počet ekonomicky aktívnych osôb bol zaznamenaný v Trenčianskom kraji. Medzi kraje s najvyššou mierou ekonomickej aktivity patrili Bratislavský kraj, Trnavský a Banskobystrický kraj, ktoré dosiahli mieru vyššiu ako 60 %, čo je viac ako priemerná miera ekonomickej aktivity za celé Slovensko. Ostatné kraje boli počas celého obdobia pod priemerom Slovenska.

Graf č. 9 Miera ekonomickej aktivity v jednotlivých krajoch za rok 2012 v %

Zdroj: RegDat – databáza regionálnej štatistiky, vlastné spracovanie

4.3 Vývoj zamestnanosti

V roku 2012 bol počet pracujúcich 2 329 tisíc osôb, čo predstavuje nárast v porovnaní s predchádzajúcim rokom o 13,7 tisíc, t. j. o 0,59 %. Počas celého obdobia počet pracujúcich stúpala len v roku 2008 a 2012, pričom celkovo od roku 2007 došlo k poklesu pracujúcich osôb o 28,3 tisíc, čo predstavuje pokles v priemere o 0,2 % ročne. Pokles bol zaznamenaný u mužov, rovnako aj u žien. Z hľadiska veku počet pracujúcich neustále rástol len vo vekových kategóriách 35-39 rokov a hlavne 55-59 rokov, kde došlo aj k najvyššiemu nárastu (o 75,5 tis, t. j. o 31 %). Počet pracujúcich mužov sa najviac zvýšil vo vekovej skupine 35-39 rokov v priemere o 6,18 tisíc ročne, čo predstavuje 4 % priemerný medziročný nárast. Priemerný ročný prírastok v počte pracujúcich žien v intervale 55-59 rokov bol 10,82 tisíc, čo predstavuje nárast v priemere o 14 % ročne. K najväčšiemu poklesu v počte pracujúcich došlo vo vekovej skupine 20-24 rokov rovnako u mužov aj žien a to celkom o 78,1 tisíc, v priemere o 9 % ročne.

V roku 2012 sa najviac podieľali na počte pracujúcich osoby s ukončeným úplným stredným odborným vzdelaním (34 %), ďalej nasledovali osoby s učňovským vzdelaním bez maturity (29 %) a vysokoškolským 2. stupňa (17 %). Najviac pracujúcich žien malo ukončené úplné stredné odborné vzdelanie (36 %), najviac pracujúcich mužov učňovské bez maturity (35 %). V hodnotenom období najviac stúpol počet pracujúcich s ukončeným vysokoškolským vzdelaním 1. a 2. stupňa, spolu o 92,6 tisíc, čo znamená nárast v priemere o 5 % ročne. V sledovaných rokoch najviac poklesol počet pracujúcich s učňovským vzdelaním bez maturity v priemere ročne o 2 %. Najviac ľudí pracovalo v službách (vyše 60 %), ďalej nasledoval priemysel (vyše 30 %) a poľnohospodárstvo (vyše 3 %).

V priebehu celého obdobia sa na celkovom počte pracujúcich najväčšou mierou podieľali zamestnanci, ktorých počet v roku 2012 v porovnaní s rokom 2007 klesol o 74,7 tisíc, čo znamená pokles v priemere ročne o 0,7 %. Najviac zamestnancov pracovalo na plný pracovný čas (vyše 95 % počas sledovaného obdobia). Počet zamestnancov, ktorí pracovali na kratší pracovný čas neustále stúpala, v priemere o 10 % ročne na hodnotu 88,6 tisíc v roku 2012, pričom na kratší pracovný čas pracovalo viac žien (62 %) ako mužov (38 %). Väčšina ľudí pracovala na kratší pracovný čas z dôvodu, že si nevedela nájsť prácu na plný pracovný čas alebo z dôvodu zdravotného postihnutia.

Najviac osôb bolo zamestnaných v súkromnom sektore (v priemere 69 % počas sledovaného obdobia). V roku 2012 samozamestnaní tvorili 18,29 % pracujúcich. Počas sledovaného obdobia počet samozamestnaných stúpol o 56,5 tisíc, čo predstavuje nárast v priemere ročne o 3 %. Podzamestnaných bolo v roku 2012 celkom 36 tisíc, od roku 2007 do roku 2012 ich počet stúpal v priemere ročne o 13 %.

Miera zamestnanosti vo veku 15 a viac rokov dosiahla v roku 2012 hodnotu 50,9 %, čo znamená, že z celkového pracovného potenciálu bolo 50,9 % pracujúcich. V porovnaní s rokom 2007 poklesla o 1,4 %. Z hľadiska jednotlivých vekových skupín najvyššiu mieru zamestnanosti dosahovali osoby vo veku 40-49 rokov. Z celkového počtu obyvateľov v tejto vekovej skupine bolo zamestnaných v priemere 82 % počas celého sledovaného obdobia. Najnižšiu mieru zamestnanosti dosiahli osoby vo veku 15-19 rokov, ktorá od roku 2007 do roku 2012 poklesla o 1,9 %. Ďalej nasledovali osoby vo veku 65 a viac rokov, ktorých miera zamestnanosti v roku 2012 mierne stúpila o 0,5 % v porovnaní s rokom 2007. Najvyšší nárast dosiahla miera zamestnanosti vo vekovej skupine 55-59 rokov, ktorá sa v roku 2012 zvýšila o 12,4 % v porovnaní s rokom 2007. K najväčšiemu poklesu došlo vo vekovej skupine 20-24 rokov, keď sa miera zamestnanosti znížila v roku 2012 o 13,7 % v porovnaní s rokom 2007. Z hľadiska pohlavia muži dosiahli najvyššiu mieru zamestnanosti vo vekovej skupine 35-39 rokov (v priemere 87,9 % počas celého obdobia) a ženy vo veku 40-44 rokov (v priemere 80,6 %).

Tabuľka č. 5 Miera zamestnanosti podľa vekových skupín v %

Veková skupina	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Spolu (15+)	52,3	53,7	51,8	50,5	50,8	50,9
15 - 19 rokov	4,4	4,3	3,1	2,4	2,2	2,5
20 - 24 rokov	48,6	46	40,3	36,5	35,5	34,9
25 - 29 rokov	72,1	73,6	70,1	68,1	67,2	68
30 - 34 rokov	76,6	78,1	76,3	72,9	72,6	72,2
35 - 39 rokov	82,1	83,7	81,1	79,8	79,3	79
40 - 44 rokov	82,7	85,5	82,3	81	82,4	81,6
45 - 49 rokov	80,8	83,5	82,6	80,5	81,8	82
50 - 54 rokov	75,7	78,3	76,2	74,7	78,1	77,4
55 - 59 rokov	50,2	54,8	56,4	58	59,9	62,6
60 - 64 rokov	15,4	17,4	16,6	17,3	17,8	19,6
65 a viac rokov	1,2	1,6	1,5	1,6	1,8	1,7

Zdroj: Štatistický úrad SR, vlastné spracovanie

Miera zamestnanosti vo veku 15-64 rokov dosiahla v roku 2012 59,7 %, čo znamená, že z obyvateľstva v produktívnom veku bolo 59,7 % zamestnaných. V porovnaní s rokom 2007 išlo o pokles o 1 %. Z hľadiska pohlavia muži dosiahli 66,7 % mieru zamestnanosti v produktívnom veku, čo predstavuje pokles v porovnaní s rokom 2007 o 1,7 %. Miera zamestnanosti žien v produktívnom veku v roku 2012 mierne poklesla o 0,4 % v porovnaní s rokom 2007 na úroveň 52,7 %. Vývoj zamestnanosti z hľadiska vzdelania poukazuje na to, že lepšie uplatnenie na trhu práce dosahujú osoby s vyššou úrovňou vzdelania. Absolútne najvyššiu mieru zamestnanosti v produktívnom veku v roku 2012 dosiahli osoby s ukončeným vysokoškolským vzdelaním 3. stupňa, ktorá počas sledovaného obdobia zaznamenala najvyšší nárast o 8,4 %. K najväčšiemu poklesu došlo v roku 2012 u osôb s ukončeným vysokoškolským vzdelaním 1. stupňa o 25,9 % v porovnaní s rokom 2007. Z celkového počtu obyvateľstva v produktívnom veku najnižšiu mieru zamestnanosti vo veku 15-64 rokov dosiahli osoby so základným vzdelaním, počas celého hodnoteného obdobia v priemere len 15,17 %.

Tabuľka č. 6 Miera zamestnanosti 15-64 podľa vzdelania v %

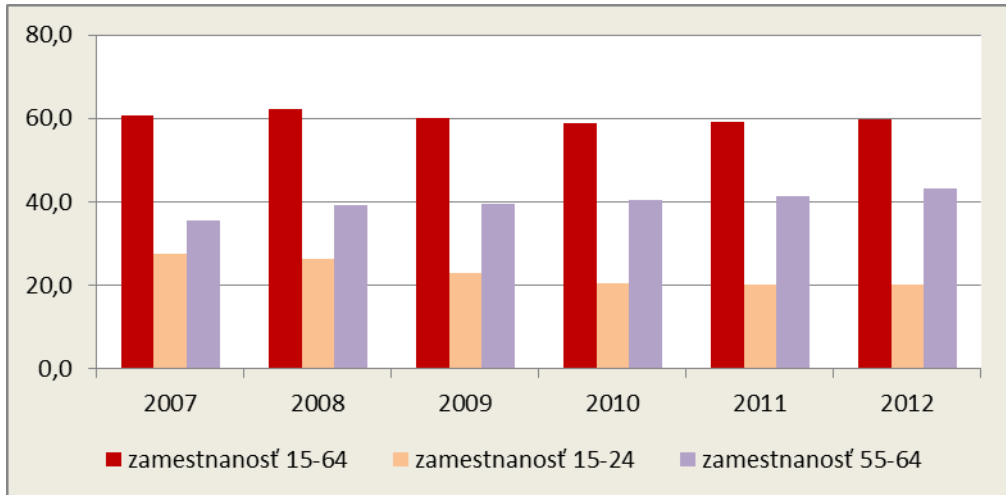
Stupeň vzdelania	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Stupeň vzdelania spolu	60,7	62,3	60,1	58,8	59,3	59,7
Základné	15	16,3	14,7	14,5	15,2	15,3
Učňovské bez maturity	68,6	70,4	67,4	64	64,2	63,9
Stredné bez maturity	71,1	76,7	75	69,5	69,6	69,7
Učňovské s maturitou	78,3	79,3	74	71,8	73,7	78,3
Úplné stredné všeobecné	41,9	41,8	38,9	39	40,1	40,8
Úplné stredné odborné	73,9	74,2	71,7	70,8	70,7	71,1
Vyššie odborné	71,6	71,7	73,1	67,5	79,6	73,4
Vysokoškolské - 1. stupeň	74,7	65,7	57,1	50,7	48,2	48,8
Vysokoškolské - 2. stupeň	84,5	86,5	84,3	83,6	82,9	81,5
Vysokoškolské - 3. stupeň	78,2	84,3	85,7	83,7	83,6	86,6

Zdroj: Štatistický úrad SR, vlastné spracovanie

Miera zamestnanosti mladých ľudí vo veku 15-24 vykazovala spomedzi špecifických mier zamestnanosti najnižšie hodnoty, čo súvisí najmä s tým, že väčšina ľudí v uvedenom veku sa ešte pripravuje na povolanie a nezaraďuje sa do pracovného života. Od roku 2007 z celkového počtu obyvateľov v tomto veku sa podiel zamestnaných znížil o 7,5 % až na hodnotu 20,1 % v roku 2012. Zamestnanosť starších ľudí vo veku 55-64 rokov naopak zaznamenala nárast o 7,5 % počas sledovaných rokov. V roku 2012

bolo z celkového počtu obyvateľov v tomto veku 43,1 % zamestnaných, pričom najmä u žien bol zaznamenaný rast o 12,4 % v porovnaní s rokom 2007.

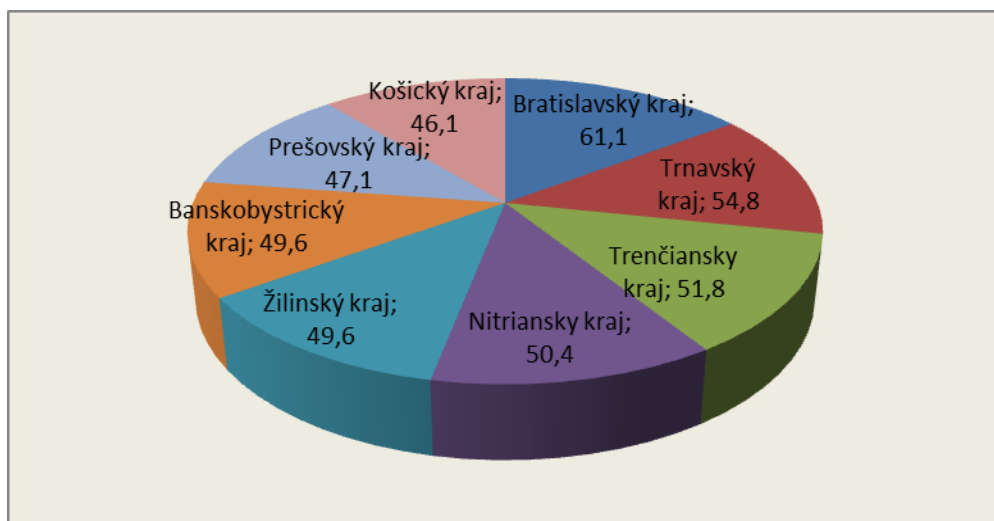
Graf č. 10 Porovnanie špecifických mier zamestnanosti

Zdroj: Slovstat a Eurostat, vlastné spracovanie

V rámci krajov bol najväčší počet pracujúcich v Bratislavskom kraji. Miera zamestnanosti vo veku 15+ v roku 2012 bola nad priemerom Slovenska v troch krajoch, konkrétne v Trnavskom, Trenčianskom a Bratislavskom kraji. Najmä Bratislavský kraj si udržoval počas celého obdobia mieru zamestnanosti vyššiu v priemere o 9,6 % ako bol priemer za celé Slovensko (51,7 %). Banskobystrický a Košický kraj nedosahovali ani 50 % mieru zamestnanosti počas celého sledovaného obdobia.

Graf č. 11 Miera zamestnanosti 15+ v jednotlivých krajoch za rok 2012 v %

Zdroj: RegDat – databáza regionálnej štatistiky, vlastné spracovanie

4.4 Vývoj nezamestnanosti

Počet nezamestnaných podľa Štatistického úradu SR sa v roku 2012 medziročne zvýšil o 3,4 % na hodnotu 377,5 tisíc, z čoho muži predstavovali 54 % podiel na nezamestnaných. Najmenší počet nezamestnaných bol zaznamenaný v roku 2008 (257,5 tisíc), s nástupom hospodárskej krízy počet nezamestnaných rástol s výnimkou roku 2011. Počas sledovaného obdobia sa počet nezamestnaných zvýšil v priemere ročne o 17,12 tisíc, čo znamená priemerný 5 % ročný nárast. Najvyšší počet nezamestnaných je dlhodobo medzi mladými ľuďmi vo veku 20-29 rokov rovnako u mužov aj u žien, ktorý sa medziročne zvyšoval v priemere o 8 %. Vo veku nad 60 rokov bolo najmenej nezamestnaných osôb (1,1 % z celkového počtu nezamestnaných) aj z toho dôvodu, že väčšina nezamestnaných ľudí v tomto veku uprednostnila predčasný dôchodok. Počet nezamestnaných mužov počas sledovaného obdobia rástol v priemere ročne o 7 %. V počte nezamestnaných žien bol zaznamenaný priemerný rast o 3 % ročne.

V roku 2012 najväčší podiel na celkovom počte nezamestnaných tvorili osoby s ukončeným učňovským vzdelaním bez maturity (36,6 %). Nezamestnaní s ukončeným vysokoškolským vzdelaním 3. stupňa tvorili najmenšiu časť spomedzi nezamestnaných (0,13 %). K najvyššiemu nárastu došlo u osôb s ukončeným úplným stredným odborným vzdelaním, ktorých počet sa počas sledovaného obdobia zvyšoval ročne v priemere o 10 %. Na druhej strane k poklesu došlo len u osôb so základným vzdelaním, ktorých počet sa od roku 2007 do roku 2012 znižoval v priemere ročne o 3,7 %.

Z porovnania dĺžky trvania nezamestnanosti vyplýva, že počet dlhodobo nezamestnaných predstavuje významný podiel na celkovom počte nezamestnaných a to najmä ľudia, ktorí sú bez práce viac ako dva roky. Dlhodobá nezamestnanosť dolieha najmä na určité rizikové vekové skupiny. Veľkú časť tvoria mladí ľudia vo veku 15-24 rokov, ktorých nevýhodou pri začleňovaní sa do pracovného života je hlavne absencia pracovných skúseností a zručností. Druhou rizikovou skupinou sú ľudia starší ako 50 rokov, ktorí sú zase nedostatočne flexibilní pri meniacich sa podmienkach na trhu práce.

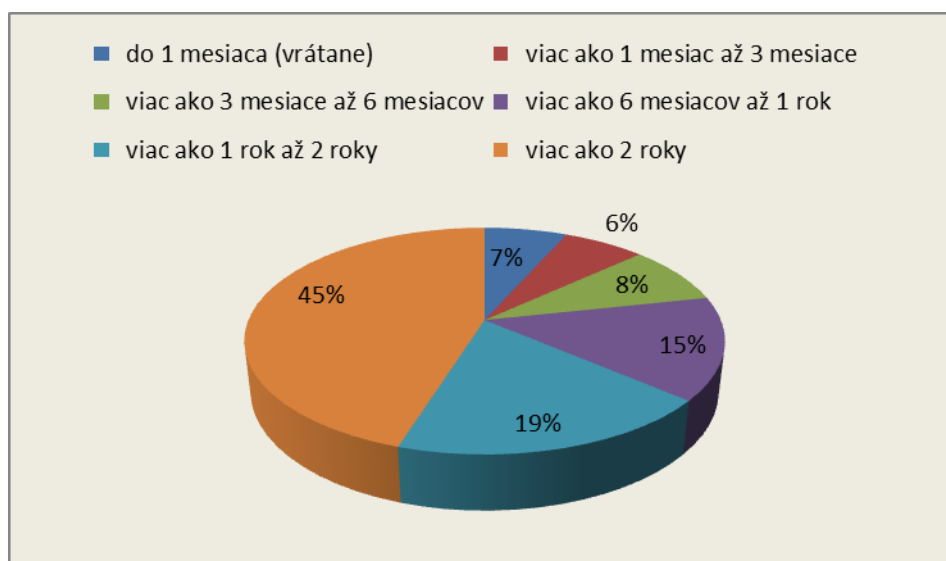
Tabuľka č. 7 Nezamestnaní podľa dĺžky trvania nezamestnanosti (v tis.)

Dĺžka trvania nezamestnanosti	2007	2008	2009	2010	2011	2012
nezamestnaní spolu	291,9	257,5	324,2	389	364,6	377,5
do 1 mesiaca (vrátane)	16,3	19,4	36,8	25,9	21,4	25,1
viac ako 1 mesiac až 3 mesiace	15,8	15,4	33	24,9	23,2	24,8
viac ako 3 mesiace až 6 mesiacov	19,5	20,4	37,9	36,9	31,4	31,8
viac ako 6 mesiacov až 1 rok	33,5	32,4	51,5	70,6	55,2	55,2
viac ako 1 rok až 2 roky	39,5	34,2	41,1	85,2	74,4	70,3
viac ako 2 roky	167,4	135,8	124,1	145,6	159	170,4
dlhodobá nezamestnanosť viac ako 1 rok	206,9	169,9	165,1	230,8	233,4	240,7
podiel dlhodobo nezamestnaných	70,9 %	66 %	51 %	59,3 %	64 %	63,8 %

Zdroj: Štatistický úrad SR, vlastné spracovanie

V roku 2012 počet nezamestnaných osôb vzrástol medziročne vo všetkých skupinách, s výnimkou nezamestnaných od 6 mesiacov do 2 rokov. Počet dlhodobo nezamestnaných osôb v sledovanom období rástol v priemere ročne o 3 %. Dlhodobá nezamestnanosť vzrástla najmä u mužov o 22,7 % od roku 2007 na hodnotu 132,6 tisíc v roku 2012. U žien bol nárast od roku 2007 len o 4,7 % na hodnotu 108,1 tisíc v roku 2012. Najviac sa na dlhodobej nezamestnanosti podieľali osoby s nízkou úrovňou vzdelania. Tieto osoby sú zároveň ťažko umiestniteľné na trhu práce, keďže sú prakticky bez kvalifikácie, nemajú žiadne odborné znalosti ani pracovné návyky.

Graf č. 12 Podiel nezamestnaných podľa dĺžky trvania nezamestnanosti v roku 2012

Zdroj: Slovstat, vlastné spracovanie

Miera nezamestnanosti v roku 2012 bola na úrovni 14 %, čo znamená, že 14 % z ekonomicky aktívneho obyvateľstva bolo nezamestnaných. V porovnaní s rokom 2007 išlo o 3 % zvýšenie. Z celkového počtu ekonomicky aktívnych mužov v roku 2012 bolo 13,5 % nezamestnaných, čo predstavuje nárast v porovnaní s rokom 2007 o 3,7 %. Z celkového počtu ekonomicky aktívnych žien bolo v roku 2012 14,5 % nezamestnaných, čo predstavuje nárast o 2 % v porovnaní s rokom 2007. K najvyššiemu nárastu došlo od roku 2007 do roku 2012 vo vekovej skupine 15-19 rokov, o 17,3 %. V roku 2012 bolo z celkového počtu ekonomicky aktívnych ľudí vo veku 15-19 rokov až 63,1 % nezamestnaných. Miera nezamestnanosti v roku 2012 v porovnaní s rokom 2007 poklesla len vo vekovej skupine 60-64 rokov, o 0,8 % na hodnotu 5,3 %. Najnižšiu mieru nezamestnanosti vykazovali v roku 2012 osoby vo veku 65 a viac rokov, keď z celkového počtu ekonomicky aktívnych obyvateľov v tomto veku bolo 3,8 % nezamestnaných. Počas hodnotených rokov medzi vekové skupiny s najvyššou mierou nezamestnanosti patrili osoby od 15 do 24 rokov (v priemere 40,1 %), osoby nad 60 rokov dosahovali najnižšiu mieru nezamestnanosti (v priemere 3,7 %).

Tabuľka č. 8 Miera nezamestnanosti podľa vekových skupín v %

Veková skupina	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Spolu	11	9,6	12,1	14,4	13,6	14
15 - 19 rokov	45,8	41,2	53,4	61,7	66,8	63,1
20 - 24 rokov	16,8	16,1	24,4	30,7	29,7	30,9
25 - 29 rokov	11,2	10,7	13,8	16,7	16,8	17,9
30 - 34 rokov	10,3	8,8	10,7	12,7	13,2	13,3
35 - 39 rokov	9,2	8,4	9,9	11,8	10,6	11
40 - 44 rokov	10,2	7,9	10,6	12,3	10,7	10,4
45 - 49 rokov	9,4	8,2	9,4	10,9	10	10,4
50 - 54 rokov	10,2	8,7	10,6	12,2	11,1	10,9
55 - 59 rokov	8,6	7,2	8,4	11,5	11	12,6
60 - 64 rokov	6,1	3,6	4,6	3,6	5,8	5,3
65 a viac rokov	2,6	1,7	1,3	3,4	2,5	3,8

Zdroj: Štatistický úrad SR, vlastné spracovanie

Pri hodnotení miery nezamestnanosti na základe vzdelania je zjavné, že vyššia vzdelanostná úroveň poskytuje lepšie šance na uplatnenie na pracovnom trhu. V priebehu celého obdobia bola miera nezamestnanosti najvyššia u osôb bez vzdelania. V priemere 68,6 % ekonomicky aktívnych osôb bez vzdelania bolo nezamestnaných. Nasledovali osoby so základným vzdelaním, keď v priemere 42,7 % z ekonomicky aktívnych osôb so

základným vzdelaním bolo nezamestnaných). Miera nezamestnanosti nižšia ako 7 % bola len u osôb s vysokoškolským vzdelaním 2. a 3. stupňa, pričom osoby s vysokoškolským vzdelaním 3. stupňa počas celého obdobia dosahovali najnižšiu mieru nezamestnanosti (v priemere 3,1 %). Od roku 2007 do roku 2012 najviac stúpila miera nezamestnanosti u osôb s ukončeným úplným stredným všeobecným vzdelaním, keď podiel nezamestnaných osôb na ekonomicky aktívnom obyvateľstve v tejto vzdelanostnej skupine sa zvýšil o 6,8 % na hodnotu 16 %. Najvyšší pokles v miere nezamestnanosti v roku 2012 oproti roku 2007 zaznamenali osoby bez vzdelania (o 50 %), nasledovali osoby s vyšším odborným vzdelaním (o 3,1 %).

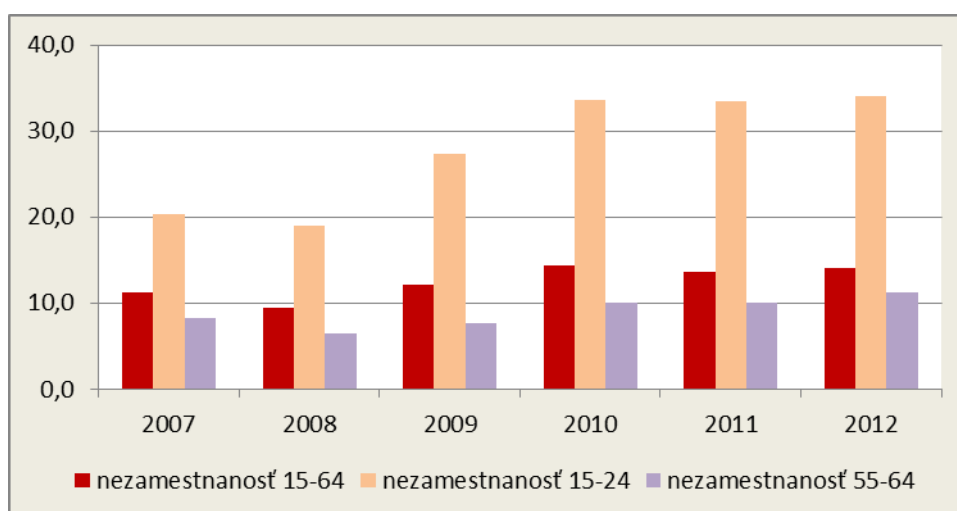
Tabuľka č. 9 Miera nezamestnanosti podľa vzdelania v %

Stupeň vzdelania	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Stupeň vzdelania spolu	11	9,6	12,1	14,4	13,7	14
Základné	44,6	39,3	41,6	44,1	42,3	44,5
Učňovské bez maturity	12,3	10,8	14	17,6	16,8	17
Stredné bez maturity	10,9	7,3	11,1	16,8	16,3	12,8
Učňovské s maturitou	8,2	8,4	15,1	18,9	12,2	9,7
Úplné stredné všeobecné	9,2	7,7	12,9	13,1	14,7	16
Úplné stredné odborné	6,3	5,7	8,6	10,2	10	10,4
Vyššie odborné	7,8	5,8	5,6	10,3	5,8	4,7
Vysokoškolské - 1. stupeň	3,9	4,7	7,7	10,8	7,9	9,2
Vysokoškolské - 2. stupeň	3,8	3,4	3,8	5,1	5,6	6,7
Vysokoškolské - 3. stupeň	3,7	2,1	2,4	2,5	4,2	3,8
Bez školského vzdelania	100	75	50	36,4	100	50

Zdroj: Štatistický úrad SR, vlastné spracovanie

V rámci špecifických mier najväčší nárast bol zjavný pri miere nezamestnanosti mladých ľudí vo veku 15-24. Táto sa od roku 2007 zvýšila o 13,7 % na úroveň 34 % v roku 2012. Výrazný nárast bol zaznamenaný hlavne v rokoch 2009 a 2010. Najnižší nárast v sledovanom období zaznamenala miera nezamestnanosti ľudí v produktívnom veku, ktorá vzrástla o 2,8 % na hodnotu 14 %. Miera nezamestnanosti starších ľudí (55-64 rokov) bola najnižšia, od roku 2007 stúpila o 3 % na hodnotu 11,2 % v roku 2012.

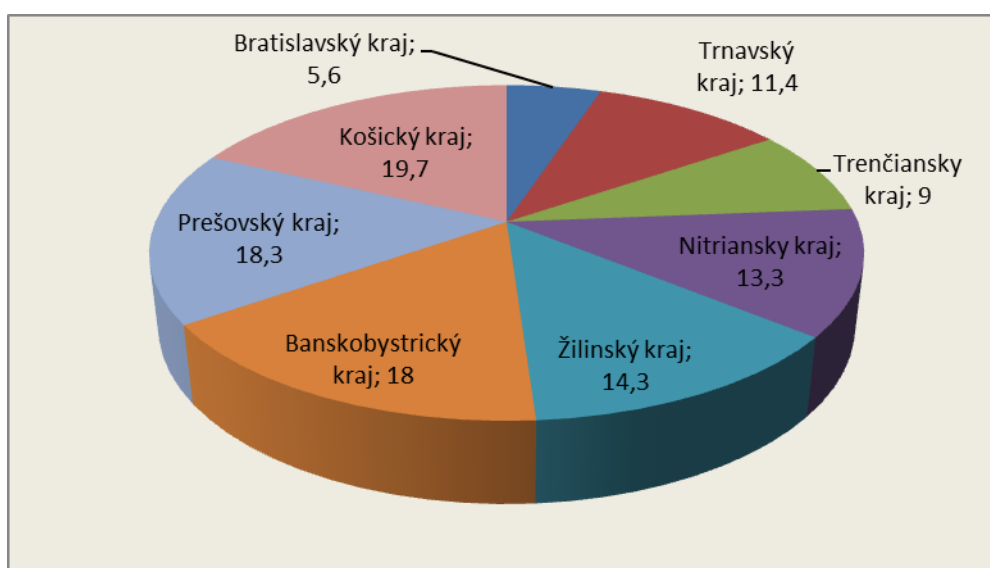
Graf č. 13 Porovnanie špecifických mier nezamestnanosti

Zdroj: Eurostat, vlastné spracovanie

Najnižší počet nezamestnaných vo všetkých krajoch bol v roku 2008. Do roku 2012 vzrástol počet nezamestnaných najvýraznejšie v Košickom kraji (o 26 % v porovnaní s rokom 2007). Najvyššiu mieru nezamestnanosti dlhodobo vykazujú Košický, Prešovský a Banskobystrický kraj, ktorá je vysoko nad priemerom Slovenska. Od roku 2007 do roku 2012 miera nezamestnanosti vzrástla vo všetkých krajoch s výnimkou Banskobystrického, kde došlo k poklesu o 2 %. V roku 2012 medziročne klesla miera nezamestnanosti len v Bratislavskom kraji (o 0,1 %), v Žilinskom kraji zostala na rovnakej úrovni spred roka a najviac vzrástla v Trnavskom a Nitrianskom kraji (o 0,8 %).

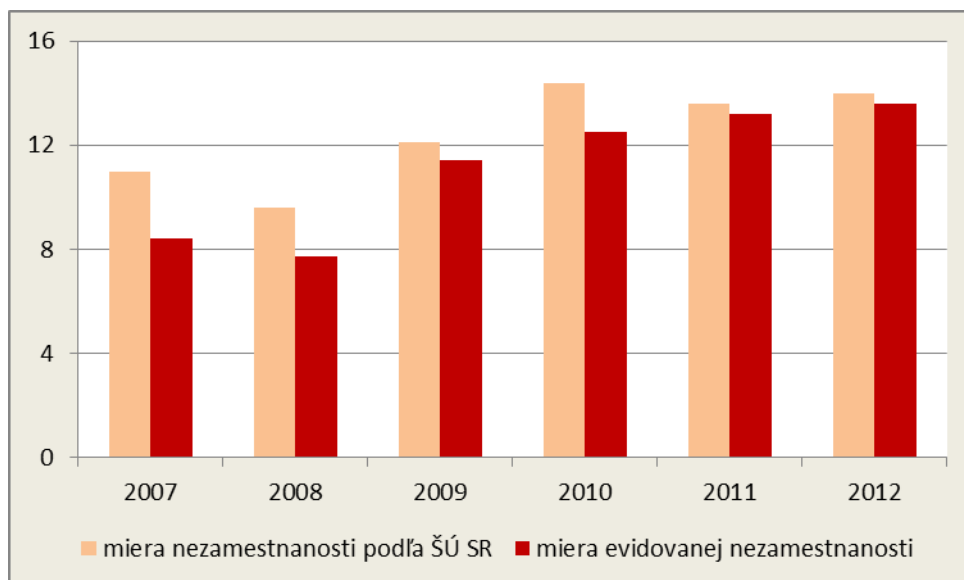
Graf č. 14 Miera nezamestnanosti podľa krajov v roku 2012 v %

Zdroj: RegDat – databáza regionálnej štatistiky, vlastné spracovanie

Miera evidovanej nezamestnanosti, ktorá vychádza z evidencie úradov práce, sociálnych vecí a rodiny, je spravidla nižšia ako miera nezamestnanosti podľa Štatistického úradu SR. Na úradoch práce, sociálnych vecí a rodiny bol v roku 2012 priemerný počet uchádzačov o zamestnanie 405 889, čo je v porovnaní s rokom 2007 nárast o 38 % a medziročný nárast o 4,1 %. Počas sledovaného obdobia priemerný počet uchádzačov o zamestnanie stúpil v priemere ročne o 10 %. Priemerný počet disponibilných uchádzačov v roku 2012 bol 367 126, čo znamená nárast od roku 2007 o 40 % a medziročný nárast o 4,4 %. Počas sledovaného obdobia priemerný počet disponibilných uchádzačov o zamestnanie stúpil ročne v priemere o 11 %. Priemerná dĺžka evidencie uchádzačov od roku 2008 sústavne rástla až na hodnotu 14,01 mesiacov v roku 2012. V porovnaní s rokom 2007 vzrástla o 3,49 mesiaca. Najnižšia miera evidovanej nezamestnanosti bola vykázaná v roku 2008 na úrovni 7,7 %, čo znamená, že z celkového počtu ekonomicky aktívnych osôb bolo 7,7 % evidovaných uchádzačov o zamestnanie. Od roku 2007 do roku 2012 vzrástla o 5,2 % až na hodnotu 13,6 %, keď z celkového počtu ekonomicky aktívnych osôb bolo až 13,6 % evidovaných ako uchádzači o zamestnanie. Z porovnania mier nezamestnanosti podľa metodiky zisťovania je zrejmé, že počas sledovaného obdobia dochádzalo k znižovaniu rozdielov. Kým v roku 2007 predstavoval rozdiel medzi mierou nezamestnanosti podľa Štatistického úradu SR a mierou evidovanej nezamestnanosti 2,6 %, v roku 2012 to bolo už len 0,4 %.

Graf č. 15 Porovnanie mier nezamestnanosti podľa metodiky zisťovania v %

Zdroj: Slovstat, vlastné spracovanie

Záver

Predmetom záverečnej práce bolo zhodnotenie vývoja ekonomickej aktivity obyvateľov na Slovensku v stanovených rokoch. V prvej časti sme analyzovali vývoj pracovného potenciálu. Z výsledkov zisťovania je zrejmé, že vo vývoji pracovného potenciálu dochádzalo k postupnej zmene, konkrétne k znižovaniu rozdielu medzi počtom obyvateľov, ktorí vstupovali do pracovného života a počtom obyvateľov v poproduktívnom veku. Znižovanie počtu obyvateľov v predproduktívnom veku a zvyšovanie počtu obyvateľov v poproduktívnom veku spôsobuje pokles pracovnej sily v budúcnosti a zvýšenie ekonomického zaťaženia obyvateľstva.

Druhá časť bola zameraná na hodnotenie vývoja ekonomickej aktivity obyvateľov. Nepriaznivý vývoj v pracovnom potenciáli sa premietol aj do zvýšenia počtu ekonomicky neaktívnych osôb, keď narástol počet ekonomicky neaktívneho obyvateľstva na strane obyvateľov v poproduktívnom veku. Priemerný ročný prírastok v počte dôchodcov bol vyšší ako priemerný ročný prírastok ekonomicky aktívneho obyvateľstva. Mieru ekonomickej aktivity obyvateľov vyššiu ako bol priemer za celé Slovensko dosiahli osoby vo veku od 25 do 59 rokov. Z hľadiska vzdelania osoby s ukončeným vysokoškolským vzdelaním zaznamenali najvyšší priemerný ročný prírastok v rámci vzdelanostných skupín. Z hľadiska pohlavia podiel mužov na celkovom počte ekonomicky aktívnych obyvateľov bol vyšší ako podiel žien.

Ďalšia časť bola zameraná na analýzu vývoja zamestnanosti. V počte pracujúcich osôb dochádzalo postupne k poklesu, aj keď priemerný ročný úbytok bol veľmi nízky. Počet pracujúcich klesal najmä od roku 2008, kedy sa u nás začali prejavovať dôsledky hospodárskej krízy, v dôsledku čoho sa výrazne zvyšovala aj podzamestnanosť. Najvyšší priemerný ročný prírastok v počte pracujúcich zaznamenali osoby s ukončeným vysokoškolským vzdelaním. Mieru zamestnanosti vo veku 15+ vyššiu ako bol priemer za celé Slovensko dosiahli osoby vo veku od 25 do 59 rokov. Podiel mužov na celkovom počte pracujúcich bol tradične vyšší ako podiel žien.

Posledná časť bola zameraná na analýzu vývoja nezamestnanosti. Od roku 2008 dochádzalo postupne k nárastu v počte nezamestnaných. Najvyššiu mieru nezamestnanosti dosahovali mladí ľudia vo veku od 15 do 24 rokov, ktorí zároveň predstavujú aj významný podiel na dlhodobej nezamestnanosti. Takisto vzrástol aj počet dlhodobo nezamestnaných

Ľudí, ktorí sú nezamestnaní viac ako dva roky. Na celkovej miere nezamestnanosti sa najviac podieľali osoby s nízkou úrovňou vzdelania.

Dlhodobá nezamestnanosť predstavuje najväznejší problém, keďže na Slovensku dlhodobo vykazuje najvyššiu úroveň spomedzi krajín Európskej únie. Aktívne opatrenia na trhu práce na odstránenie alebo zmiernenie dlhodobej nezamestnanosti a nezamestnanosti mladých doteraz nemali výraznejší efekt. Najdôležitejším nástrojom politiky zamestnanosti by mal byť vzdelávací a rekvalifikačný systém, ktorý by bol v súlade s požiadavkami trhu práce a tiež vytváranie lepších podmienok na tvorbu nových pracovných miest a rozvoj podnikania prostredníctvom daňovej a sociálnej politiky.

Zoznam použitej literatúry

Knižné publikácie

- JÍLEK, J. a kol. 2005. *Nástin sociálněhospodářské statistiky*. 2. vyd. Praha : Vysoká škola ekonomická v Praze, Nakladatelství Oeconomica, 2005. 265 s. ISBN 80-245-0840-0.
- KONTŠEKOVÁ, O. a kol. 2000. *Základy hospodárskej štatistiky*. Bratislava : Vydavateľstvo EKONÓM, 2000. 196 s. ISBN 80-225-1210-9.
- LUKÁČIK, J. a kol. 2013. *Hospodárska politika: Teória a prax*. Bratislava : Sprint 2, 2013. 315 s. ISBN 978-80-89393-86-2.
- PACÁKOVÁ, V. a kol. 2003. *Štatistika pre ekonómov*. Bratislava : IURA EDITION, 2003, 358 s. ISBN 80-89047-74-2.
- RIEVAJOVÁ, E. a kol. 2012. *Trh práce a politika zamestnanosti*. Bratislava : Vydavateľstvo EKONÓM, 2012. 267 s. ISBN 978-80-225-3544-1.
- STANEK, V. a kol. 2011. *Sociálna politika: Teória a prax*. 2. vyd. Bratislava : Sprint dva, 2011. 342 s. ISBN 978-80-89393-28-2.

Internetové zdroje

- EURÓPSKA KOMISIA. 2014. *Európa 2020*. [Online]. Brusel : Európska komisia, 2014. [cit. 2014-02-15]. Dostupné na internete: <http://ec.europa.eu/europe2020/europe-2020-in-a-nutshell/priorities/index_sk.htm>.
- EURÓPSKA KOMISIA, EUROSTAT. 2012. *Štatistika zamestnanosti*. [Online]. Brusel : Európska komisia, Eurostat, 2012. 07.08.2013. [cit. 2014-02-15]. Dostupné na internete: <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/statistics_explained/index.php/Employment_statistics/sk>
- MINISTERSTVO FINANCIÍ SR. 2013. *Národný program reforiem 2013*. [Online]. Bratislava : Ministerstvo financií SR, 2013. 11.09.2013. [cit. 2014-02-15]. Dostupné na internete: <<http://www.finance.gov.sk/Default.aspx?CatID=5197>>.
- ŠTATISTICKÝ ÚRAD SR. 2012. *Metodické vysvetlivky*. [Online]. Bratislava : Štatistický úrad SR, 04.09.2012. [cit. 2014-03-08]. Dostupné na internete: <<http://www.statistics.sk/pls/elisw/utldata.htmlBodyWin?uic=80>>.

<http://epp.eurostat.ec.europa.eu>

<http://px-web.statistics.sk>

<http://www.statistics.sk>